

Entered as second-class matter November 30, 1942, at the Post Office of Pittsburgh, Pa., under the Act of March 3, 1879.

Publisher: Lithuanian Roman Catholic Literary Society, Inc.

Leidėjas: Lietuvių R. Katalikų Literatūros Draugija, Inc.

Redakcijos ir administracijos adresas: 2211 Sarah St. Pittsburgh 3, Pa. Telefonas: HEMlock 1-3121

Lietuvių

Zinios

Lithuanian Bibliography
Service
600 Harvey St.
Danville, Ill.

METAI (VOL.) XIV

Kaina 5 Centai

PITTSBURGH 3, PA., KETVIRTADIENIS, 1950 LAPKRIČIO (NOVEMBER) 9 D.

Telefonas: HEMlock 1-3121

NO. 39

IVYKIŲ AIDAI

RAŠO: S. GABALIAUSKAS

Agrarinis reformatorius — Azijos užkariautojas

Kokie trumparegiai buvo tie Amerikos liberalai, kurie raudonosios Kinijos vado Mao Tse-tungo asmenyje matė "agrarinį reformatorių". Dabar tas "reformatorius" nusiėmė kaukę ir pasauliui persistatė kaip aklas Stalino tarnas ir jo valios vykdytojas Azijos kontinente. Mao Tse-tungas netik pasigrobė savo valdžion visą Kiniją, bet jo raudonosios gaujos, jau veržiasi Tibeitan ir šiaurės Korėjon.

Šiandien nereikėtų Amerikos karys gulditi savo jaunas gyvastis Korėjoje, jei Amerikos diplomatai nebūtų padarę tos fatališkos klaidos — rėmę Kinijos raudonąją armiją prieš Chiangaišką.

Buvo laikai, apie 1945 ir 1946 metus, kada nacionalistai Kinijoje turėjo labai stiprią armiją ir vienu užsimojimu galėjo sunaikinti raudonuosius. Bet Amerikos ir Anglijos diplomatai tam pasipriešino, patardami Chiangaiškui taikintis su komunistais. Nevaisingose derybose buvo sugaišintas brangus laikas, kurį raudonieji panaudojo perorganizavimui savo armijų ir gavę Rusijos paramą, pagaliau sumušė nacionalistų armijas, pasimdami savo kontrolėn visą Kiniją.

Dabar skiname vaisius tos baisiai klaidingos politikos.

Azijos frontas antraeilis

Kaip ten bebūtų, Azijos frontas buvo ir bus antraeilis. Vyriausias priešas — Sovietų Rusija, su pagrindinėmis savo jėgomis yra Europoje ir ten ją reiks sumušti. Todėl Amerikos generalinis štabas labai nenoriai siunčia kariuomenę į Aziją, nes galbūt neužlgo prireiks didesnių jėgų Europai ginti.

Užsitęsęs karas Korėjoje ir tolimesnis Amerikos kariuomenės pajūjų ir nelaisvę žudymas gali greit įkaitinti Amerikos publiką, kuri griežtai pareikalauja savo valdžią imtis karo žygių prieš pačią Maskvą. Kiekvienas žmogus gerai numano, kad iš Maskvos ateina įsakymai ir ginklai Korėjos ir Kinijos komunistams.

Koks gi tad tikslas ilgiau kraują lieti antraeiluose frontuose, paliekant vyriausių konspiratorių lizdą Kremliuje ramybėje?

Amerikos Jungtinės Valstybės turėtų iškelti prieš Rusiją skundą Jungtinių Tautų organizacijoje ir pareikalauti imtis prieš ją karo žygių.

Per didelę drąsą turi tie žmonės

atik apie kelionę Romon ir ten patirtus išpūdžius tešnekėjęs. Iš straipsnio matosi, kad jo autorius tik norėjo įgnypti prel. Krupavičiui ir piemeniška iš jo pasišaipyti.

Jeigu Romon būtų važiavęs tautininkų žmogus, tai visa ką jis grįžęs pasakotų, būtų baisiai išmintinga, bet visa tai, ką pasakoja prel. Krupavičius, tautininkams ne prie širdies, todėl jie iš jo ir šaiposi. Kada gi tautininkai išsigydą nuo partinio fanatizmo ligos? Per eito karo metu, toje pačioje "Dirvoje" apie prel. Krupavičių buvo paskelbtas labai baurus išmislas, kad bolševikams užimant Lietuvą, kun. M. Krupavičius, apsvilkęs raudonus marškinius, Vilniuje ejęs bolševikų kariuomenės pasitikti. Nejaugi dabartiniai "Dirvos" vadovai bando vėl eiti Karpišku keliu ir be atodairo visus tautininkams nepritariančius asmenis šmeižti?

Triumfališkai pasisekė "Lietuvių Žinių" metinis banketas

Pereitą sekmadienį Pittsburghe įvyko metinis "Lietuvių Žinių" banketas, kuris tikrai triumfališkai pasisekė. Publikos prisirinko tiek daug, kad netilpo erdvoje Šv. Kazimiero parapijos svetainėje. Tai bene didžiausias banketas, kokį kada "Lietuvių Žinios" buvo surengusios. Iš dalyvių nuotaikos ir banketo finansinių rezultatų galima spręsti, kad pittsburghiečiai yra pasiryžę išlaikyti šiame mieste vienintelį lietuvišką laikraštį.

Laikraščio vadovybė yra pasiryžusi pildyti žmonių valią ir "Lietuvių Žinias" ir toliau leisti.

Dar neapskaičiuota kiek liko pelno, bet atrodo, kad banketo pelnas sieks netoli \$800.00. Pittsburgho sąlygose tai stambi suma.

NORĖJO NUŽUDYTI PREZIDENTĄ

PUERTO RICO NACIONALISTAI NORĖJO NUŽUDYTI TRUMANĄ. — VEDAMA SMULKI KVOTA

Lapkričio 1 d. du Puerto Rico nacionalistai — Oscar Calasso ir Grissellio Torresola bandė nužudyti JAV prezidentą H. S. Tumaną. Incidentas įvyko tuojau po pietų, kai prezidentas išsėjos. Užpuolikai slankiojo apie Blair rūmus, kuriuose šiuo metu gyvena JAV vyriausybės savo dukteriai, jog esąs gyvas ir sveikas, dalyvavo Arlington kabinėse vykusiame iškilme.

Reikia pažymėti, jog tomis dienomis Puerto Rico valstybėje vyko sukilimas, kuriam vadovavo nacionalistai. Skelbiama, jog sukilimas buvęs komunistų inspiuruotas. Sukilimas šiuo metu jau numalšintas. Ryšium su sukilimu ir prezidento užpuolimu New Yorke ir pačiam Puerto Rico suareštuota per 500 žmonių. Jų tarpe yra

Lietuvių Tautinis Kambarys Pittsburgho universiteto rūmuose

Kinija jau kariauja

GEN. McARTHURAS PATVIRTINA KINŲ KOMUNISTŲ ĮSIKIŠIMĄ Į KORĖJOS KARĄ. — AMERIKIEČIAI TRAUKIASI. — TRYGVE LIE PERRINKTAS JT GENERALINIŲ SEKRETORIUM. — EUROPA BAIGIA TVARKYTI SAVO GYNYBĄ.

Prieš savaitę gen. McArthuras, vyriausias JT kariuomenės vadovas Tolimuose Rytuose pareiškė, jog Korėjos karas jau artį galo. Tačiau padėję pakeitė Raudonosios Kinijos įsikišimas į mūšius. Gandai apie jų įsikišimą sklido jau gan seniai, tačiau tik šiomis dienomis gen. McArthuras oficialiai juos patvirtino. Savo pranešime jis nenaudoja kinų komunistų vardo, bet pabrėžia, jog Korėjos komunistus remia didelio sąjungininko pajėgos. Ta pačia proga jis pareiškė, jog kinų įsikišimas yra "vienas iš didžiausių veiksnių tarptautiniame teisės laužyme". Toliau jis pabrėžė, jog ryšium su tuo besibaigias Korėjos karas pratęsiamas dar ilgam laikui. Iš Hong Kongo pranešama, jog

kinai yra numatę į Korėjos frontus mesti per 320.000 karių. Pagal "Newsweek" šiuo metu mūšiuose dalyvauja 40.000 kinų karių.

Kinų nacionalistai, besiremiant iš pačios Kinijos gautomis žiniomis, tvirtina, kad pati geriausia kinų komunistų 40-ji armija gen. Lin Pios vadovybėje yra išdėstyta prie Korėjos sienos, o tos armijos pati kovingiausia 120-ji divizija jau operuoja pačioje Korėjoje. 40-ji kinų armija yra sudaryta iš tų dalinių, kuriuos apmokė japonai Mandžiūrijoje, kada jie ją valdė 1931 m. iki karo galo.

Apskritai kinų įsikišimas labai apsunkino amerikiečių akciją. Į frontą kinai metė modernius ginklus, didžiulius tankus ir sunkiąją artileriją.

Pastebėti ir sprausminiai lėktuvai. Pranešama taip pat, jog varlojamos ir priešlėktuvinės patrankos, operuojamos su radaru aparatų pagalba. Per Mandžiūrijos — Korėjos sieną į Korėją dar vis plaukia ginklai ir amunicija.

Toks staigus pasikeitimas daro didelių nuostolių JT kariuomenės pajėgoms, kurios daugelyje vietų pasitraukė net penkiasdešimt mylių atgal. Tačiau ir amerikiečiai ypač supertvirtovės stipriai bombarduoja priešų junginius. Bijomasi, kad kinai komunistai gali išvystyti didelį spaudimą Pyongyango kryptimi, norėdami atsiimti savo sostinę.

Staigiu puolimu komunistai buvo apsupę 5000 amerikiečių karių. 4000 su dideliais nuostoliais vistik pasisekė prasilausti o 1000 liko apsupime.

Iš kitos pusės į Korėją atvyksta vis naujų pastiprinimų iš Australijos ir kitur.

Jei vakariečiams truputį sušlavavo laimė Korėjos fronte, tai JT diplomatiniam kare demokratinis frontas pasiekė naują laimėjimą. Visuotinas suvažiavimas penkiasdešimt dviem balsais prieš 5, dviems susilaikius priėmė Dean Achesono rezoliuciją numatančią priemones prieš agresiją. Prieš balsavo komunistinis blokas, o Indija ir Argentina susilaikė. Tuo pačiu visuotinas suvažiavimas atmetė ir visus sovietų planus, kurie buvo siūlomi, kad tik Dean Achesono rezoliuciją panaikintus.

Pagal planą 14 tautų komitetas stebės įvykstančius incidentus ir agresijos atvejus per 24 val. sušauks visuotiną suvažiavimą. Veiks ir specialus JT karinis štabas gen. sekre-

voti už Amerikos interesus.

(Nukelta į 2 pusl.)

SAVAITĖS ŽINIOS TRUMPAI

° Atsistatydinus koalicinei Graikijos vyriausybei naująją sudarė liberalų lyderis Sophocles Venizelos. Iš vyriausybės išmesti populistai, kai iškilo juos liečias nemalonus skandalas.

° Kiniečių įsikišimas į Korėjos karą gali pakeisti visą JAV mobilizacijos planą. Buvo numatyta per tris mėnesius į karinę tarnybą paimti 140.000 vyrų. Dabar iš Vašingtono pranešama, jog imamų vyrų skaičius gali būti padidintas.

° UN politinis komitetas 37 balsuojant už, 10 prieš ir 12 susilaikius nutarė atšaukti rezoliuciją, patarusią UN nariams atšaukti iš Ispanijos ambasadorius ir įgaliotus ministrus.

° Neskelbiamas skaičius Amerikos senatorių šiandien išvyksta į Pietų Amerikos valstybes patyrinėti Maskvos planų, siekiančių išstumti Amerikos įtaką iš vakarinio pusrutulio. Oficialiai jie vyksta sustiprinti diplomatinis ir ūkiškus ryšius tarp abiejų Amerikų.

° Mėnesį išgyvenusi Danijos socialistų vyriausybė buvo nuversta. Naują vyriausybę be socialistų sudarė ūkininkų partijos vadas Erickson. Į vyriausybę įeina ir konservatorių partija.

° Socialdemokratų laikraščio korespondentas iš Londono praneša, kad Atlanto pakto valstybių kariškos paslaptys reguliariai ir greitai patenka į Maskvą. Tas reikalas jau buvęs aptartas užsienių reikalų ministrų pavaduotojų posėdy Londono ir visos vyriausybės, ypač Prancūzijos buvusios išpėtos paslaptis geriau saugoti.

° Maršalas Tito pranešė savo tautai, kad šią žiemą Jugoslavija nebauda, nes Amerika duos maisto be jokių politinių sąlygų. Jis pirmą kartą išgyrė Ameriką ir pabrėžė, kad Jugoslavija eis su taiką, o ne karą organizuojaičiais (suprask ne su Rusija).

° Lapkričio 2 d. Anglijoj mirė garsus anglų dramaturgas ir teatro kritikas G. B. Shaw. Jis buvo žinomas kaip komunistų simpatikas. Buvo sulaukęs 94 m.

° Anglija pradeda gaminti didžiausius bombonešius. Jie turi sprausminius variklius, išvysto daugiau negu 600 mylių ner valanda greitį, gali pakilti aukščiau 60.000 pėdų ir pasiimti 10.000 svarų bombų krovinį.

° Izraelio naują vyriausybę sudarė buvęs premjeras Ben Gurion. Į naują vyriausybę įeina žymiųjų parlamento partijų atstovai.

° Agrikultūros departamentas sako, kad maisto kainos neis žemyn, bet kils dar ir toliau. Ypač departamentas laukia, kad ateinančių metų pradžioje ir pavasarį maisto kainos pasieks rekordą.

° Korėjos respublikos parlamentas atsakė patvirtinti prezidento Syngman Rhee paskirtą ministrų pirmininką ir pareiškė pageidavimą sudaryti naują vyriausybę.

° Į Angliją siunčiami keturi priešlėktuvinės artilerijos daliniai amerikiečių bombonešių bazių Anglijoje saugoti. Išvyksta 1,600 vyrų su reikalingais pabūklais.

"LIETUVIŲ ŽINIŲ" DRAUGŲ ŠVENTĖ

ŠAUNIAI PRAĖJO SUKAKTUVINIS "LIETUVIŲ ŽINIŲ" BANKETAS.

Nors Pittsburghas yra vadinamas geležiniu miestu, tačiau jame susibūrusi gausi lietuviškoji visuomenė anaipol neturi geležinių širdžių. Jie noriai lietuviškų dosnumu remia savo kultūrinės įstaigas ir Lietuvos laisvės kovą, kad tik lietuvių nenumeri, kad tik tėviškėle išsilaisvintų iš svetimųjų jungo. Pittsburchiečiai ypač prisirišę prie savo laikraščio. Tą parodė ir šauniai praėjęs "Lietuvių Žinių" banketas.

Kaip ir kiekvienais metais, taip ir šiemet jis buvo gausus ir nuotaikingas. Jis įvyko lapkričio 5 d. jaukioje Šv. Kazimiero mokyklos salėje South Side. Jau ketvirtą valandą visi ilgi stalai, dailiai šeiminkinių papuošti buvo apšėsti 250 žmonių minios. Už garbės stalo sėdėjo gerb. klebonai, kunigai, ir įvairių lietuviškų organizacijų vadai. Salę kvepėjo skania kalakutiena ir aidėjo lietuviškomis dainomis.

Vakarienės programą trumpu žodžiu pradėjo "Lietuvių Žinių" bendrovės pirm. inž. Ant. Mažeika, pasidžiaugdamas gausiu svečių būriu ir kviesdamas visus į talką vienintelii Pittsburgho lietuvių laikraščiu.

Po to jautrų žodį tarė programos vedėjas, "L. Ž." redaktorius St. Gabaliauskas, pabrėždamas, jog "šiandien "Lietuvių Žinioms" sukanka 8 metai kai jos ištikimai tarnauja lietuviškajai Pittsburcho visuomenei". Jis kvietė ir toliau remti laikraštį, nes jis yra lietuvių bendrovės pirm. inž. Ant. Mažeika, pasidžiaugdamas gausiu svečių būriu ir kviesdamas visus į talką vienintelii Pittsburgho lietuvių laikraščiu.

(Nukelta į 5 pusl.)

LIETUVIŲ ŽINIOS
Savaitinis laikraštis
Lietuvių R. Katalikų Literatūros Draugija, Inc.
2211 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.
Tel. HEMlock 1-3121

LITHUANIAN NEWS
Weekly Publication
Issued by the
Lithuanian Roman Catholic Literary Society, Inc.
2211 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.
Tel. HEMlock 1-3121

Subscription Rates:
In U. S. A., one year \$3.00
In U. S. A., six months 1.50
Other countries, one year 4.00
Other countries, six months 2.00

second-class matter November 30, 1943, at the Post Office at Pittsburgh, Pa., under the Act of March 3, 1879.

TREČIOJO PASAULINIO KARO IŠVAKARĖSE

Kaip perkūnas iš giedro dangaus trenkė žinia, kad raudonoji Kinija įstojo Korėjos karan. Tuo tarpu fronte kaudai tik 5 kiniečių divizionai, apie 50.000 kareivių, bet žvalgyba praneša, kad prie Korėjos rubežių, Kinija turi sutraukusi apie 300.000 gerai ginkluotų vyrų. Kiniečių įsivėlimas į Korėjos karą yra begalo didelės reikšmės naujiena.

Tai ženklas, kad Sovietų Rusija yra nutarusi anksčiau pradėti visuotinį karą, negu demokratinis pasaulis suspės apsiginkluoti.

Amerikos visuomenė ypač bus sunku apsiprasti su mintimi, kad tretytis pasaulinis karas tikrai nebeįsivengiamas. Iki šiol oficialioji mūsų šalies vadovaujančių asmenų nuomonė buvo ta pati, kad nei Kinija, nei Sovietų Rusija Korėjos karan nesivėls. Jeigu įsivėltų, tai būtų ženklas, kad karas neišvengiamas.

Dabar tokio ženklo susilaukėme. Sunku nuspėti, kaip tas būsimasis karas vystysis, bet viena yra jau aišku, kad jo baisenybės turėsime pergyventi. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad Sovietų Rusija bandys laikyti kuodaugiausia Jungtinių Tautų karo jėgų priraktų Korėjoje ir Kinijoje, o pati ruošis suduoti demokratiniam pasauliui lemiamą smūgį Europoje. Jei ta kryptimi vystysis pasauliniai įvykiai, tai Sovietų visuotino puolimo Europoje galima laukti ateinančių metų anksti pavasarį. Amerikos Jungtinės Valstybės žinoma nesėdės rankas sudėjusios. Artimiausiu metu reikia laukti visuotinės karinių jėgų mobilizacijos Amerikoje ir kitose Atlanto paktau priklausančiose valstybėse.

Jauni vyrai masėmis bus šaukiami kariuomenėn, o ginklų gamyba prasidės visu spartumu.

Galia, kad demokratinis pasaulis taip pasivėlino su karo ruoša. Sovietų Rusija jau 1946 metais ėmė ginkluotis, o nuo 1948 metų masiniai gamino karo pabūklus. Už tą pavėlavimą ir politikų neapdairumą, mūsų jaunimas turės savo krauju užmokėti. Bet dabar nelaiskas gilintis į praetis klaidas.

Didžiojo pavojaus akivaizdoje, visi geros valios ir laisvę mylintieji žmonės turi suremti savo pečius ir tvirtomis gretomis žygiuoti tą pavojų pasitikti.

Žutbūtinėje kovoje laimėtojai beabejo išeis tie, kurie kovoja už brangiausius žmonių idealus — laisvę, lygybę ir brolybę. Karo audros liepsnose supleskės baisioji bolševizmo šmėkla ir iš karo griuvėsių kelsis laisvos tautos, jų tarpe ir mūsų brangi Lietuva, naujam laisvam ir nepriklausomam gyvenimui.

Lietuvos kariuomenės atkūrimo reikalu

Bolševikams okupuojant Lietuvą, visas pasaulis laukė, kad narsioji Lietuvos kariuomenė ginklu pasipriešins okupantui ir turtinga Lietuvos istorija pasipuoš dar vienu garbingu lapu. Deja, tuo laiku Lietuvos vyriausybės priešakyje stovėjo silpnavaliai, be tautinės savigarbos žmonės, kurie neišdrįso stoti kovon prieš okupantą. Jie bevelijo, gelbėdami savo kailį, bailiai pasitraukti į užsienį, negu stoti kariuomenės priešakin ir ginti kraštą.

Garbingas kovos tradicijas turinti Lietuvos kariuomenė netik negavo įsakymo ginti šalį, bet "tautos vado" parinktas kariuomenės vadas gen. Vitkauskas, išdavė Lietuvos kariuomenę okupantui, kuris ją negarbingai, iš pasaly, sunaikino. Taip negarbingai baigusi savo dienas, buvusi visos tautos pasididžiavimas, Lietuvos kariuomenė, neteko tautoje pasitikėjimo ir daugelis mūsų tautiečių nenori nė girdėti apie Lietuvos kariuomenės atkūrimą. Mes esame kitokios nuomonės apie Lietuvos kariuomenę. Mums atrodo, kad Lietuvos kariuomenė ištikusi katastrofa, yra pasekmė tos klaidingos politikos, kurią vedė Lietuvoje tautininkų režimas. Todėl visą kaltę dėl Lietuvos kariuomenės nelaimės turi prisiimti tie netikė vadai, o Lietuvos karys turi gauti progą apginti savo garbę ir reabilituotis prieš savo tautą ir visą pasaulį.

Reikia Lietuvos kariams sudaryti progą pasireikšti. Kaip tik tokia progą dabar artėja, kada atsidūrėme trečiojo pasaulinio karo išvakarėse.

Po pasaulį yra pasklidę daug tūkstančių būvusių Lietuvos kariuomenės karininkų ir kareivių. Tegul jie tarpusavyje susizino ir susiorganizuoja, praveda tikslią statistiką.

Tai atlikus, Lietuvos išlaisvinimui vadovaujantieji organai turėtų kreiptis į Jungtinių Tautų vadovybę ir prašyti leisti suorganizuoti Lietuvos kariuomenės dalinį. Kariško dalinio suorganizavimui jau senai rūpinasi lenkai. Jų generolas Anders važinėja po įvairias šalis ieškodamas prieglaudos Lenkijos kariuomenei branduoliui.

Karui plėčiantis gal ir Amerikos vyriausybė leistų Lietuvos kariuomenės daliniui susiorganizuoti šioje šalyje. Amerikos vyriausybė labai mieliai ima savo kariuomenėn lietuvius tremtinius, jeigu jie nors kiek moka angliskai ir gali susikalbėti. Bet ji neturi ką daryti su tais neseniai atvykusiais lietuviais tremtiniais, kurie nemoka anglų kalbos ir negali jų įjungti į

SVETIMIEJI APIE MUS

"LIETUVIAI PASIGAILEJO MŪSŲ"

Vokiečių tremtinių mokslininkų būrelis Goettingene nutarė paminėti penkerių metų sukaktį nuo Potsdamo sutarties pasirašymo. Paminėti pasirašymą to dokumento, sako jie, kuris "į žmonijos istoriją įeis kaip nežmoniškumo dokumentas ir bus krauju bei ašaromis rašyta istorija perduodamas ateinančioms kartoms, kaip neturįs sau lygaus".

Šie mokslininkai betgi pasirinko ypatingą minėjimo formą: Prieš nežmonišką Potsdamo dokumentą, kuris leido geležinei uždangai užkristi ne tik ant Rytų, bet ir ant geros dalies Vakarų Europos, pastatyti priešais kitus — žmoniškumo dokumentus. Šiam reikalui buvo sukurta speciali organizacija, kurios vardu paskelbtas atsisaukimas į vokiečius tremtinius, pergyvenusius daugelį baisumų, kviečiant juos patiekti dokumentinės medžiagos apie tas tautas, kurios kuo nors buvo padėjusios vokiečiams jų didžiuliam varge. Ši medžiaga betgi turėjo būti renkama ne vokiečiams draugiškai nusitei-

kusių, ne jų sąjungininkų, bet priešingai, prieš juos kariavusių tautų t. y. jų tautos priešų tarpe.

Surinktosios medžiagos dalis šiomis dienomis pasirodė rinkinyje "DOKUMENTE DER MENSCHLICHKEIT aus der Zeit der Massenaustreibung". Knyga turi 194 puslapius. Joje randame daug gražių atsiliepimų apie amerikiečius, belgus, danus, anglius, prancūzus, lenkus, rusus, slovakus, čekus, kurie padėjo vokiečiams tremtiniais masinio trėmimo metu.

Knygos redaktoriai pabrėžia, kad čia nebus kalbama nei apie vokiečiams draugiškas tautas, nei apie neutraliasias. Tačiau iš to viso reikia "padaryti vienintelę išimtį apie tuos, kurie teikė vokiečiams pagalbą, patys būdami tokios pagalbos laimėjimais". Čia turima galvoje Lietuvos gyventojai, kurie padėjo sovietų Rytprūsijų dalies badaujančioms vokiečiams. Toliau rašoma: "Ką ypatingai lietuviai, taip pat latviai su estais, čia yra padarę, kad išgelbėtų tūkstančius mūsų

Rytprūsijų tautiečių gyvybių, galime pavadinti didžiausia artimo meilės giesme" (11 pusl.).

Kadangi šių faktų rinkimas nesąs minėtos institucijos uždavinys, knygos autoriai pakeidauja, kad šie žmoniškumo faktai, kuriuos atliko lietuviai, Rytprūsijų tremtinių organizacijų būtų suregistruoti ir dokumentuoti. Autoriai šioje knygos laidoje turį pasitenkinti vienu lietuvijų geraširdiškumo pavyzdėliu, kurį iš tos knygos paėmė lietuviškame vertime ir patiekiamo mūsų skaitytojams, kaip vienos Rytprūsijų vokiečių, bado metais nuvykusios į Lietuvą, pasakojimą:

"Iš Jūsų atsisaukimo patyriau, kad Jūs renkate žinias apie tai; kokiu būdu svetimų tautų žmonės yra padėję vokiečiams, taigi noriu ir aš Goettingeno Darbo Rateliui parašyti mažą straipsnelį apie tą pagalbą, kurią suteikė lietuviai su latviais. Deja, nesu rašytoja, o tik jauna ūkininkė iš Rytprūsijų ir todėl prašau Tamstas ištaisyti klaidas, kurias padariau, ir tikslingiau sudėlioti sakinius. Jeigu šis straipsnelis būtų paskelbtas, prašyčiau mano pavardės neminėti.

Tai buvo 1948 m., kada aš, kaip civilė belaisvė, dirbau viename kolchoze prie Friedlando, Rytprūsiuose. Kadangi 1947 m. žiemą iš beveik 1.000 žmonių neliko nė 300 — kiti mirė bado — mes, 10 moterų, nutarėme eiti į Lietuvą, kad parnešume eiti ten savo vaikams duoną. Tada man buvo 27 metai ir dėl sunkaus darbo, kurį dirbti mane vertė rusai, buvau visiškai nusilpusi. Mano berniukai tebuvo 5 metai; jis buvo bado taip nuvargintas, kad nebegaudė apie sovietų tiraniją ir imperalizmą žmogaus pirma jėms simpatizavusio, tikimasi greitai laiku išleisti angliškai.

Diak Jonas Juraitis spalio 10 d. buvo įsventintas į kunigų. Jis yra kilęs iš Vilkaviškio vyskupijos, Alvito parapijos. Vokiečių okupacijos metu buvo nacių išvežtas prievartos darbams Vokietijon. Žlugus naciam režimui įstojo į Eichstaeo kunigų seminariją, kur tęsė teologijos mokslus ir daugiau lietuvių.

Vargonininkų Sąjungos vadovybė: centro pirm. A. Giedraitis, sekr.—įžd. P. Bujanauskas, "Muzikos Žinių" adm. komp. L. Šimutis, Jr., ir vienas "Muzikos Žinių" redaktorių komp. A. Pocius pradėjo svarstyti sumanyją, kuris žada pagyvinti sąjungos veiklą ir duoti jai medžiaginės paramos.

Kolumbijoje pradėtas leisti lietuviškas laikraštis "Kolumbijos Lietuvis". Jį redaguoja kun. M. Tamošiūnas.

Dr. Alseikaitė — Gimbutienė parengė spaudai leidinį "Lietuvių Kryžiai". Leidinys turi apie 200 iliustracijų.

(Nukelta į 4 pusl.)

AKTUALIAISIAIS KLAUSIMAIS

LAISVĖS KOVĄ STIPRINANT

ALT KONFERENCIJOS IŠVAKARĖSE

Amerikos lietuvių aukščiausias politinis organas — Amerikos Lietuvių Taryba artimoj ateityj susirinks apsvarstyti svarbiuosius šių dienų klausimus, savo nuveiktus darbus, o taip pat nusmaigstyti gaires tolimesnei ateičiai, nes pro mūsų tėviškėlę gaubiančias ūkanas dar neprasimuša joks šviesesnis spindulėlis.

Kiek ALT per savo gyvavimo laikotarpi yra nuveikusi Lietuvos laisvinimo akcijoj, žino kiekvienas kas tik aktyviai tą akciją remia ar bent ja domisi. Neabejotina, jog mūsų išveiktos istorijoj ALT veikla sudarys šviesiausių puslapi.

Tačiau tėvynė dar nelaisva ir dar nelaiskas džiaugtis nuveiktais darbais, nors jie ir dideli. ALT laukia dar dideli darbai, sunkūs tautinio susipratimo ir vienybės egzaminai. Todėl lietuviškoji visuomenė, kurią ALT atstovauja, laukia iš jos naujų samanyčių ir idėjų, sustiprinimo ir padaršinimo.

Mūsų manymu ALT savo konferencijoj turėtų apsvarstyti du svarbius klausimus: Amerikos Lietuvių Bendruomenės organizavimą ir ALT skyrių veiklos pagyvimą.

Visų pirma išspręstinas (ir būtinai teigiamai!) Amerikos Lietuvių Bendruomenės suorganizavimo klausimas. Ne šio rašinio tikslai nagrinėti Amerikos Lietuvių Bendruomenės reikalingumą; tai buvo kelias atvejais šiam laikraštij padaryta jau anksčiau. Tačiau noriu čia pakartoti jau kartą savo pareikštą mintį: viena politinė veikla, mes Lietuvos neatkursime, jei ir išvaduosime. Veltui bus mūsų politinė akcija, jei mes plačiai pasaulyje išsklaidžiusių savo brolių neišlaikysime lietuviškai, jei mes nepratudinsime savo sielos naujais kultūriniais laimėjimais. ALT tam tikra prasme dirba siaurą darbą, — jos veikla baigiasi už politinės ribos. Gi mūsų kultūrinis gyvenimas, lietuviškos išlaikymo klausimas dar nėra išjudėjęs iš mirties taško.

ALT rūpesčiu Lietuvių Bendruomenės klausimas specialios komisijos jau senokai svarstomas. Nežinodami tos komisijos prieitų išvadų, tuo tarpu norime pasisakyti tik dėl ALT Tautinės Sąjungos nusistatymo ALT perorganizavimo ir pavertimo kartu ir Bendruomenės vadovybe reikalo.

Giliau klausimą apsvarsčius neatrodo, jog toks planas būtų pats tinkamiausias. Visų pirma pagrindinis ALT uždavinys yra politinė veikla. Šioje srityje visos srovės veikia vieninčiai. Tačiau pati taryba neslepia, jog kitais klausimais ji negalinti sutarti. Gi bendruomenės veikla nesiriboja vien poli-

tika. Ji apima daug daugiau sričių ir jos uždaviniai, nors ir nukreipti į vieną tikslą, yra įvairūs. Kaip gi taryba galėtų bendruomenės reikalus tvarkyti, jei ji kitais klausimais nerado bendros kalbos? Pagaliau ar ALT pajėgs nešti dvigubą našta? Jau vien politinį darbą dirbdama ALT sutinka didelių sunkumų, o kur kiti barai. Šį klausimą reikia giliau pasvarstyti, nes ALT užkrovus ir bendruomenės vadovybės pareigas, ji gali ir jų tinkamai neatlikti, o dėl darbo perkrovimo sumažinti politinę akciją.

Visai kitas klausimas yra ALT perorganizavimas. Problema opi ir svarstyti visu rinkimu. Nežinomi mums Tautinės Sąjungos planai ryšium su perorganizavimu, tačiau, nežūrint kokio pabūdžio jie būtų, jis yra rizikingas. Neupaslaptis, kad Tarybai truko keli metai, kol ji pasidarė tokia, kokia ji dabar yra. Kas gi bus, jei tarybos perorganizavimas truks kelis metus? Kas dirbs visą darbą? Kas neš visą našta, dargi dvigubą? Iš kitos pusės reikia neužmiršti, jog tarybą perorganizuojant mes galime visai jos netekti. Kas bus tuomet? O tokia galimybė yra visai reali, nes lietuvių, ypač kai kurių srovių, užsispyrimas yra didesnis už jų protą. Pagaliau ALT yra visų Amerikos lietuvių rinktas ir pripažintas organas. Tad ir jos perorganizavimas priklauso visai lietuvių visuomenei. Priešingu atveju, tarybai pačiai persiorganizavus, ji gali netekti pagrindo, ant kurio yra paremtas visas jos veikimas.

Baigiant norisi štai ką pasiūlyti: ALT ligšiol vieningai ir sėkmingai dirbusi politinį Lietuvos vadavimo darbą ir toliau teveikia tik šioje srityje. Kitiems gyvybiniais lietuvių reikalams tvarkyti: planuoti ir vykdyti kuo greičiau organizuotina Amerikos Lietuvių Bendruomenė su atskira, nepriklausoma vadovybe. Sekmingesniai darbo vykdymui abu organai turėtų artimai bendradarbiauti, o kai kuriuos reikalus net bendrai tvarkyti. (Pvz.: Lėšų organizavimą tauties fondui ir kitiems lietuvių reikalams). Veiklos koordinacijai iš abiejų organų narių turėtų būti sudaryta komisija, nagrinėjanti tiek ALT, tiek ALB krašto valdybą liečiančius bendrus klausimus.

Tik tokiu keliu pasuktas aukščiau nagrinėtas reikalas gali atnešti tinkamų vaisių. Priešingu atveju, kaip jau minėjome, galime susilaukti nemažonių staigmenų, kurios lietuviškąjį darbą tik trukdytu.

Kita progą pasisakysime ir ALT skyrių pagyvimumo reikalu. A. Erdvilas

KINJA JAU KARIAUJA

(Atkelta iš 1 pusl.)

Triš balsavo tik penki komunistai. Apskritai šitame klausime komunistai parodė tikrąjį savo veidą. Kol Lie važinėjo į Maskvą ir ten ieškojo taikos, tol šis buvo geras. Tačiau kai jis pasuko tikruoju taikos keliu, višinskis net keiksmų nerado jį koliodamas.

Baigiama tvarkyti ir Europos žvnyba. Savo posėdviu Atlanto pakto karo vadai sutiko gen. Eisenhowerį kviesti vy-

riausiu Atlanto armijos vadu. Po pasikalbėjimo su JAV prez. Trumanu ir pats Eisenhoweris pareiškė, jog jis sutiksias užimti tą vietą, jei ji kviessija. Komentatoriai tvirtina, jog tik gen. Eisenhoweris ir bus kviečiamas tai vietai užimti. Spėjama, jog ji formaliai pakvies Atlanto pakto valstybių gynybos ministariai, kurie dabar vėl posėdžiauja JAV

(ak.)

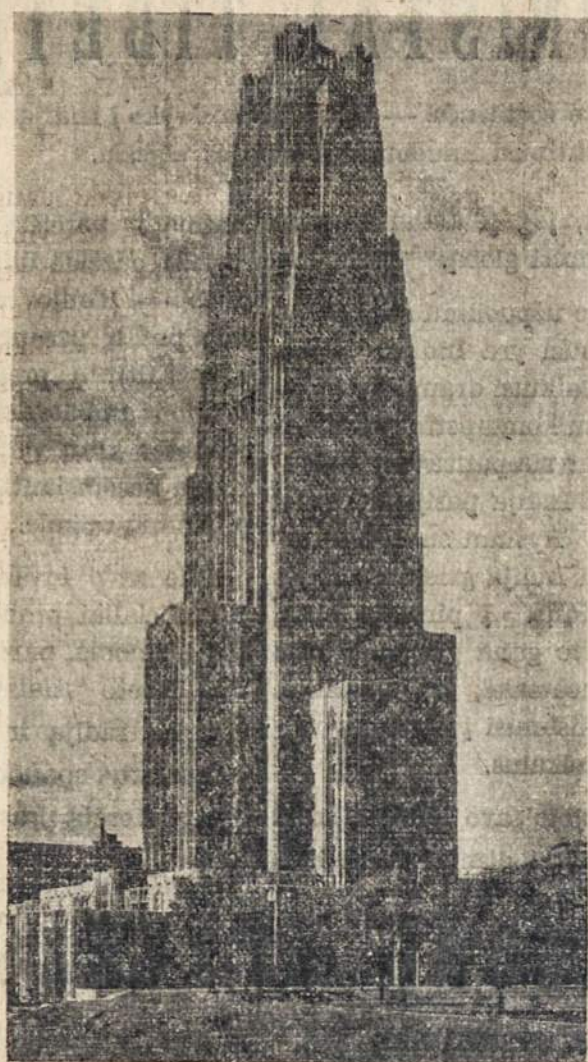
savo kariuomenę. Tokiems turėtų būti leista stoti Lietuvos kariuomenėn ir kariauti po Lietuvos respublikos vėliava.

Bolševikus sumušus ir Lietuvai atgavus laisvę, ji be kariuomenės, bent pradžioje, neapsieis. Jeigu kaimynai, pavlenkai turės kariuomenę, tai ir Lietuva bus priversta organizuoti savo ginkluotą jėgą. Tad jeigu be kariuomenės neapsieisime ateityje, tai būtų daug išmintingiau, ją dabar suorganizuoti ir duoti progos mūsų kariams įsijungti į tą didįjį pasaulio išlaisvinimo nuo bolševizmo žygį.

Tegul Lietuvos Respublikos vėliavą nuneša Vilniun ir iškelia Gedimino bokšte Lietuvos kariuomenė.

KNYGA, KURI IŠSPAUDŽIA AŠARĄ

PROF. ST. KOLUPAILOS "NEMUNĄ" PERSAIČIUS

Pittsburgho universiteto rūmai

TAUTINIAI KAMBARIAI

Pittsburgho universitete

Pittsburgho universitetas, įkurdamas savo rūmuose tautinius kambarius pradėjo savo programą tarptautinio bendradarbiavimo srityje tarp studentų, profesūros ir kt.

Šiandien tie kambariai tarptautinio studentų bendradarbiavimo srityje vaidina nemažesnę rolę, kaip ir anksčiau. Žmonės, kurie dvidešimt metų kartu dirbo kūrė tuos kambarius nenori, kad jie išnyktų be reikšmės. Juo labiau to nenori universitetas. Savanoriškas įvairių tautybių Pittsburghiečių darbas to srityje universiteto nuo pat pirmos dienos buvo pripažintas ir remiamas, kaip didelis veiksnys pačio universiteto puoselėjime. Tautinių kambarių komitetai ir dabar kartu dirba su universitetu tarptautiniam bendravimui stiprinti parengimuose.

Vienas iš tokių parengimų, jau tapęs gražia tradicija yra ruošimas viešų paskaitų apie įvairių tautų literatūrą. Tokias paskaitas skaityti yra kvie-

čiami žymieji tų tautų literatūros specialistai. Jos paprastai būna anglų kalba, kad plačiau, tuo besidominčioji visuomenė, galėtų jose aktyviai dalyvauti. Paskaitos apie lietuvių literatūrą numatoma įvyks 1951 ar 1952 metais.

Antras ir neabejotinai svarbiausias dalykas yra universiteto praktikuojamas studentų ir profesorų pasikeitimas su kitų kraštų universitetais. Kiekvieno tautinio kambario komitetas savaime aišku yra suinteresuotas savo tautybės profesoriais ir studentais. Kai kurie komitetai, jų tarpe ir lietuvių, dėl savo pavergtųjų kraštų padėties to padaryti negali. Todėl jie savo dėmesį yra nukreipę į tremtinius studentus.

Šią gražų paprotį vykdydamas Lietuvių Kambario komitetas aktyviai remia iš tremties atvykusį stud. Praną Baltakį, kuris labai kruopščiai ir energingai dirbdamas Pittsburgho universitete jau baigia studijuoti techniką.

Kažin ar pajęgtų sutalpinti benamio širdis tą žodžiais neišsakomą ilgesį, vos nežudantį vienišumo jausmą, jei svetimos, nors svetingos mano pastogės nelankytų lietuviškasis spausdintas žodis. Kiekvienas laikraštis, kaip kasdieninės duonos riekė rodo būtina reikalingas mūsų išsekusioms dvasinėms jėgoms gaivinti. Ką jau bekalbėti apie naują lietuvišką knygą! Švelniai tarsi kūdikį paimu "naujaugimę" knygą ir virpančiais pirštais verčiu puslapį po puslapio. Nugara kaip skruzdėlė nubėga malonus pasitenkinimo šurpas, kai akis įbedęs ne skaitau, bet ryte ryju eilutę po eilutės, puslapį po puslapio. Ir tas sunkiai išsakomas prisirišimas nemažėja nė tuomet, kai ją bent du kartus perskaitęs priglaudžiu prie kitų skurdžioj lentynoj tūnančių savo bičiulių.

Lietuvių Kambario komitetas tiki, jog ir kiti iš tremties atvykę studentai pasistengs savo mokslus baigti Pittsburgho universitete. Komitetas stengsis visiems padėti, tačiau tas žinoma pareis nuo jo lėšų ir kitų aplinkybių.

Kambario fondą sudaro pirmiausiai Pittsburghe veikiančių organizacijų ir atskirų asmenų aukos. Suprantančių šių taip svarbų reikalą atsiranda vis daugiau. Štai vienas Clevelando lietuvis savo testamentu fondui paliko šimtą dolerių. Ši auka nors palyginus nedidelė, tačiau yra paskatinimas ir kitiems lietuviams daugiau remti šį taip vertingą lietuvių kultūros lopšėlį.

Norėdami prie šio kilnaus darbo prisidėti, nedelsdami siųskite auką per "Lietuvių Žinias". Stipendijos tremties studentams šiuo metu yra svarbiausias komiteto tikslas.

V. Količius

"Nemuno" sulaukus

Lietuviškosios knygos mylėtojai jau senokai nekantriai laukė prof. Step. Kolupailos "Nemuno". Šiandien ši vertinga ir ypatingai mūsų širdžiai miela knyga Lietuvių Katalikų Spaudos Draugijos dėka jau išvydo dienos šviesą. Tai gražiai techniškai išleista, skoningu dailininko Vl. Vijeikio viršeliu, 235 puslapių knyga apie mūsų upių tėvą Nemuną. Jos autorius žymusis mūsų hidrologas, buvęs Kauno Vytauto D. Universiteto ordinarinis profesorius Steponas Kolupaila šioje knygoje romantiko ir specialisto plunksna aprašo savo kėlionės "mano namine upe". Tik skaidydami leidinio eilutes mes pajuntame tą tamprų ryšį, kuris jungia autorių ir mus kiekvieną su seneliu Nemunu.

Autorius veda skaitytoją Nemunu nuo pat jo pradžių kaimyniniame Gudijos krašte, liūdnos atminties Červenės apskrityje.

Ir štai, skaidydami knygą puslapis po puslapio, plaukiame dainių apdainuotu Nemunu, grožimės jo reto grožio pakrančių vaizdais, užkliūvame už kaimų ir miestų, senų pilių. Pasiineriame į ūkanotas istorijos gelmes; prieš mūsų akis iškyla mūsų protėviai karžygiai, jų ribų nežinanti Tėvynės meilė suvirpina ilgesio sukaustytas širdis ir mes, stebėdami kadaise galingų pilių griuvėsius ir liūdnus majestotingus milžinkapius, pajuntame šventą išdidumą savo protėviams.

Toliau keliaujame pro Gardiną, Liškiavą, Merkinę Punią, Alytų, Kauną, Zapyškį, Jurbarką, Smalininkus ir Rambyną, pasinerdami senovės, grožėdamiesi naujosios Lietuvos kūrybos perlais, nuklysdami pavimų pasaulin... Ir kai užverti paskutinįjį knygos puslapį užlieja ir džiaugsmas ir liūdesys...

Romantika, lietuviybė ir penki doleriai
Prof. S. Kolupaila savo "Nemuno" pratarmėje save vadina Nemuno atžvilgiu ir romantiku

ir realistu. Toki šiandien ir visi turėtume būti lietuviškosios knygos atžvilgiu. Kokią naują knygą perskaitę, mes sugebame ir patriotiškai nusiteikti ir didesniam draugų būryj už lietuviybę ir lietuvišką knygą gražiai pakalbėti. Tačiau nuo to jai niekada nepasidaro geriau. Ir didelėmis ašaromis ar skambiais žodžiais lietuviškos knygos neišleisime. O ji tokia reikalinga, — kaip kasdieninė duona. Tam reikia labai realaus ir menko dalyko — pinigų. Lietuvių Katalikų Spaudos Draugijai leisdamas knygas atlieka didelį ir neįkainojamą vertės darbą, tačiau knygos ir pačios lietuviybės ateitis yra ne jos rankose, bet tik lietuviškosios visuomenės. O tą savo pareigą realiai vykdydysime tik tuomet, kai mūsų ranka nedrebės keičiant dolerį į knygą. LK Spaudos Draugija ateina čia mums į pagalbą. Argi mes galime neparemti lietuviškosios knygos leidimo, argi galime penkis dolerius mylėti daugiau negu prarastą Tėvynę. Kokiomis akimis galėsime pažvelgti į savo miškų brolius, kai išauš laisvės aušra, kai kartu su A. J. Višteliausku galėsime dainuoti: "Op! op!... Kas ten?... Nemunė! Ar tu mane šauki?"

A. Erdvilas

DAR DAUGIAU PARENGTŲ VYRŲ

Jungtinio štabo viršininkai planuoja peržiūrėti "Atsargos" ir "Tautinės Apsaugos" politiką, kad turėtų dvi atskiras pajėgas: 1. tikrą "Parengties Rezervą", pasirengusį aktyviai tarnybai laike dalinės mobilizacijos, kaip dabartinio metu ir 2. skaitlingesnes apmokytas pajėgas, kurios būtų pašauktos tik totališkos mobilizacijos atveju. Štabo v-kai jaučia, kad dabartinė programa yra netinkama vyrams, norintiems tarnauti visuotiniame kare, bet to negalintiems, dėl nenoro palikti darbą ar šeimas, trumpo laikotarpio veiksmams.

GARBĖ BĖGA NUO JOS IESKANČIOJO

ALFA SUŠINSKAS

Tur būt, niekas tiek neardo draugysčių, gerų santykių, kiek perdėtas garbės troškimas bei jos siekimas įvairiais būdais. Garbėtroška tik sau tegyvena, o ne tiems, su kuriais jis bendrauja ir kurių ratelyje jis būvuoja. Garbėtroška laiko save visko centru: viskas ir visi turi apie jį sukintis ir šokti pagal jo grojamą muziką. Savo nuorone jis laiko gudriausia ir išmintingiausią: jo elgesys, jo manymu, yra pats tinkamiausias ir nekritikuotinas. Išėdęs kitą ir būdamas pats kaltas, jis neatsiprašo įžeistojo ar pažemintojo, bet net laukia, kad jo nukriaustasis prisipažintų kaltu ir jį atsiprašytų.

Garbėtroška visur kaišioja savo riestą nosį — kur reikia ir kur nereikia; jis žūliai imasi spręsti dalykus, kurių neišmano, ir kito priešingos nuomonės negali pakęsti; jis niekuomet nėra patenkintas tuo, kas kito žmogaus padaryta ar atlikta, ir savo kad ir menkiausį darbą jis žūri lyg kalakutas į raudoną skudurą; visada ir visur jis siekia pirmųjų vietų, nors jis ter ir visai netinka; jis trokšta kad jo ir menkiausias patarnavimas būtų kitų laikomas labai reikšmingu ir vertingu: jis vieškia ir organizuoja ne idėjos, ne didžiųjų siekimų ir ne heroizmo bei pasiaukojimo dvasios traukiamas, bet savo reklamos, pasirodymo, savo garbės stumiamas: jis dirba ne idėjai, ne visuomenei, bet vien tik sau.

Pagaliau garbėtroška serg ir desperuoja, jei kada kur nors nesulaukia laukiamosios garbės. Jam tada viskas atrodo tuščia ir neprasminga. Jis tada arba siunta arba nuleidži savo nosį...

Ir vis dėlto garbėtroška nevasiekia siekiamosios garbės... Jis pamiršta pagrindinį dalyką garbės istorijoje: garbė bėga

nuo tų, kurie paslėgi ją bėga; garbė yra lyg žmogaus šėšelis: ji vejasi tuos, kurie nuo jos bėga...

Garbės sulaukia žmogus tik iš savo gerųjų, nesavanaudiškųjų darbų. Heroizmas ir pasiaukojimas kitiems, Dievo ir artimo meilė, nuosirdumas ir sveikats, protingas nusizėmimas apvainkuoja žmogų tikraja garbe, kurios ir didžiausi jo priešai neįstengia aptemdyti.

Garbėtroška nesulaukia trokšamosios garbės dar ir dėl to, kad žmonės nemėgsta ir nemylti, kurie patys sau garbės ieskosi ir tik patys sau tegyvena. Garbėtroška neretai būna ir pa juokos daiktu kitų akyse.

Betgi ir kenksmingas būna garbėtroška! Kenksmingas tiems, su kuriais jis dirba ir gyvena. Garbėtroška dažniausiai sugriauna tai, ką jis stato ir kuria. Garbėtroška atšaldė šiltus ir bičiuliškus santykius; jis lyg ledas, saulės švieson išneštas: pats tirpsta, nyksta ir aplinkumą šaldo. Garbėtroška ne traukia prie savęs, bet nuo savęs stumia: jis — aštrusis dygylis, visur ir visur durias bei badas; bebadydamas jis sukruvina kitus ir pats atbunka, o neretai net ir nulūžta...

Garbėtroška, vadinamasis "nuikuolis, yra nelaimingas patarėlis. Jam niekuomet nėra rana garbės: juo jis jos daučiau vasiekia (žinoma, laikina). Jis dar daugiau jos trokšta.

Garbėtroškai išsivyditi iš šios kvalios ligos tėra vienas vaistas — šventoji Evangelijos tiesa:

— Kas save aukština, tas bus pažemintas; o kas save žemina, tas bus paaukštintas!

Ir pagaliau:

— Palaiminti yra tie, kurie nuolankios širdies...

O argi nuolankios širdies yra save aukštinaš garbėtroška?..

RUSAI VILIOJA ARABUS

Amerikiečiai stebisi rusų meilumu arabams. Vienuose pietuose, surengtuose rusų specialiai arabų delegacijoms Višinskis švelniai kalbėjo apie tradicinį rusų draugiškumą arabų kraštams. Vos jam tik spėjus

atsisėsti Irako atstovas paklausė ar ginklų siuntimas žydams jų karo metu su arabais irgi reiškia draugiškumą? Višinskis pasijuto kaip šaltų vandėniu apipiltas.

Kai paskutinį kartą savo tėvynėje mačiau ponį X, ji buvo geroj nuotaikoj. Mūsų krašto valdymą buvo perėmę komunistai ir ji perorganizavę i satelitinę valstybę, tarnaujancią Raudonosios imperijos tikslams.

Keleta metų aš užėmiau aukštą vietą civiliniame krašto gyvenime, tačiau sąlygoms pakitus aš atsiaikiau, nes negalėjau priversti savęs prisitaikyti prie komunizmo.

— Aš iš tikrųjų nieko neturiu prieš komunizmą, — pradėjo ponias X seno draugo nuosirdumu. — Mano vyras, kuris yra vidurinio išsilavinimo, jau dvidešimt metų yra ištikimas tarnautojas valstybinėje įstaigoj. Jis neuždriba labai daug. Tačiau to mums visiškai užtenka ir man nereikia dirbti, ką daro daugelis moterų.

— Mes turime visai neblogoi apstatytą trijų kambarių butą. Abū mūsų berniukai gerai mokosi gimnazijoje. Mes neturime jokių didelių sapnų, todėl savo patogiu gyvenimu esame pilnai patenkinti.

Ji pasakojo toliau: — Kaip žinote mano vyras niekada nebuvo veiklus jokioj politinėj srityj. Tačiau pasta-

raisiais metais mano verčiamas jis įstojo i komunistų partiją. Kaip civilinis valdininkas, turėjęs savo krašte aukštą vietą, aš puikiai žinojau komunistų veiklą. Todėl aš ir paklausiau kodėl jis taip pasielgė.

— Ir štai ką ji man pasakė: — Aš mačiau daug žmonių besidžiaugiančių puikia karjera po įsijungimo i komunistų partiją. Todėl aš jam ir sakiau: "Kodėl ir tu negali pasirašyti priėmimo prašymą i partiją. Galbūt tai suteiks mums geresnių progų ateityj. Tau nereikia pasidaryti profesiniu politiku ar aktyviai kovoti už komunizmą. Tu tik prisirašyk prie partijos ir paskui džiaugsimis naujais galimumais". Ir jis įsirašė.

Tą dieną kai ponias X man tai pasakojo, ji buvo tvirtai įsitikinusi, jog jos sprendimai yra teisingi ir toli pramata. Ji pasakojo, kaip jos vyro naujasis viršininkas, "genialus" išlavintas komunistas, keliais atvejais gyrė jos vyrą ir jo elgesį statė pavyzdžiu kitiems partijos nariams.

Aš paklausiau ar jau jie susilaukė tu pagerinimų, kurių tikėjosi po vyro įstojimo i parti-

Šiame straipsnyje autorius vaizduoja vienos šeimos pastangas prisitaikinti prie komunistinio režimo Vengrijoj ir to prisitaikymo pasekas. Pats autorius, gelbėdamas savo gyvybę, pabėgo iš savo tėvynės ir šiuo metu gyvena JAV, kur viename vidurvakarių steito universitete profesoriuoja. Straipsnyje cituojami laišškai yra gauti slapto keliu.

GYVENIMAS UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS

STEPONAS LASZLO

— Pasirodo dar ne. Tačiau ji nepamatė vilties: — Bet mes greit susilauksime, nes mums tai yra pažadėta. Mano vyras dabar kiekvieną vakarą lanko partijos susirinkimus ir jis bus perkeltas i atsakomingesnę vietą. Tuomet mes gausime didesnę butą. Ir mūsų berniukai gaus smagias atostogas, kurių išlaidas sumokės partija. Šitai yra mums pažadėta ir mes esame įsitikinę, jog tie pažadai bus išpildyti. Iš kitos pusės jūs gi turite atsiminti, jog mano vyras yra naujasis narys, kuris dar nepakankamai susipažinęs su komunistų ideologija.

Ponia X tvirtai tikėjo, jog jos šeima turės ramų gyvenimą kaip komunistų partijos nariai. Ji sutiko su faktu, jog daug žmonių nuo to pačio komuniz-

mo daug kentėjo ir kenčia. Ji pasakojo apie savo pažįstamus, kurie nustojo darbo, nes atsisakė įstoti i komunistų partiją. Vienas jų yra net ištremtas i koncentracijos stovyklą ir jo šeima daugiau jokių žinių apie jį neturi.

Tačiau, jos galvojimu, tai jų pačių kaltė. Jie galėjo įstoti i partiją, kaip ir jos vyras įstojo. Gi ir jis nebuvo šimtaprocentinis komunistas, bet tik paprastas vardas partijos sąraše.

Tai buvo paskutinis mano susitikimas su ponias X. Kita dieną aš buvau priverstas pabėgti iš savo tėvynės. Padariau tai pačiu laiku, nes pora valandų po mano išvykimo iš namų, slaptoji policija atskubėjo manęs suareštuoti. Ponia X ketletą kartų man rašė ir tie laišškai, žinoma, slapto keliu vistik

pasiekė mane. Stebėtina, kiekvienas jos laiškas buvo pilnas vis liūdnosnių naujienų.

Pirmutiniame laiške ji rašė: — Mūsų situacija pagrindinai pakito kai komunistų partija galutinai perėmė krašto valdymą i savo rankas. Nė vienas komunistų partijos umms padarytas pažadas dar neišsėtas. Vieton to, mes vis daugiau girdime apie partijos narių "pareigas" pačiai partijai. Mano vyras tapo perkeltas i kitą įstaigą ir turėjo palikti savo mėgiamą darbą, kurį jis dirbo dvidešimtį metų. Dabar jis turi dirbti ilgesnes valandas, o gauna mažesnį atlyginimą. Tai yra jo "pareiga", nes partija taip isakė. Vakar vakare jis grįžo namo labai vėlai — jis turėjo mokytis marksistinės ir leninistinės ideologijos, naujai

paties Stalino pertvarkytos.

— Dabar mes turime tik du kambarius. Trečiąjį turėjome pagal partijos įsakymą perleisti jaunam partijos "draugui". Bet mes džiaugiamės turėdami nors du kambarius. Mat, su vaikais mes sudarome keturių asmenų šeimą, o įstatymai sako, jog tokia šeima tegali turėti tik vieną kambarį. Mums padaryta išimtis tik dėlto, jog mano vyras yra nuo 1948 m. partijos narys ir yra specialiai naktimis dirbęs partijos naudai.

Vėliau ji rašė, jog jos vyras gavo vėl naują darbą — butų tvarkytojo. Tai nebuvo sunkus darbas; jis tik turėjo stebėti ką gyventojai savo butuose veikia: kas gauna laiškus iš užsienio, kokius jie laikraščius skaito ir t.t. Jis turėjo kas savaitę apie tai padaryti pranešimą partijai.

— Aš turiu sutikti, jog jis to darbo nemėgsta, — ji rašė, — bet jis turi jį dirbti, nes tai isakė partija, o iš kitos pusės mes galime dar turėti antrąjį kambarį.

Kitame laiške ji aprašė savo kasdieninį gyvenimą:

— Mes šeiminingės taip pat negalime išlikti neįjungtos i vi-

suomeninį gyvenimą. Partija

prieš keletą mėnesių paprašė manęs įsijungti i partijos socialinį veikimą. Aš visuomet mėgdavau dirbti šalpos darbą, padėti kitiems žmonėms. Todėl aš partijos kvietimą priėmiau.

— Bet komunistinės "šalpos darbas" yra kitoks. Po trumpo politinio apmokymo, man buvo paskirtas tam tikras rajonas, kuriame aš turėjau lankyti gyventojus ir dirbti savo darbą. O jis buvo toks: aiškinti šeiminiškėms jų "pareigas" ryšium su "liaudies demokratijos" kūrimu. Mes jau daugiau nekalbame apie "teises", bet vartojame tik vieną žodį — "pareigos".

— Aš nežinau ką aš turiu tiems žmonėms pasakoti apie marksistinę ideologiją. Bet pagaliau tas ir nėra svarbu. Svarbiau jiems buvo mano pranešimai, kuriuos aš turėjau padaryti apie tų žmonių "politinę ištikimybę". Aš turiu pripažinti, jog tai yra toks pat špionazas, koks yra primestas ir mano vyrui kartu su butų tvarkytojo tarnyba.

— Todėl aš apsidžiaugiau, kai aš turėjau pabaigti šį "savanorišką" partijos darbą ir ei-

VLIK UŽMEZGĖ SANTYKIUS SU ITALIJOS VYRIAUSYBE

VLIKO delegacija matėsi su aukštais Italijos valdančiosios Krikščionių demokratų partijos nariais. — Italai labai gyvai domisi prel. Mykolo Krupavičiaus Lietuvoje praveštąja žemės reforma

(IŠ ELTOS BENDRADARBIO PASIKALBĖJIMO SU VLIKŲ PIRM. M. KRUPAVIČIUM)

— Kaip pavyko misija pas Italijos vyriausybę? — buvo paklaustas VLIKO pirmininkas.

— Nusiskūsti negalima. Pavyko ir čia patenkamai, tačiau ne taip kaip su Vatikanu. Bet jei ir nepavyko šimtaprocentiniai tai tik dėl delegacijos kaltės. Su Italijos ministru pirmininku De Gasperi nesimatėm. Nesimatėm, nes kai kuriuos delegacijos narius spyrė skubintis emigracijos reikalai. Išvykom iš Romos penktadienio vakare, o audiencija buvo paskirta pirmadienį — antradienį. Darbai numatyti atlikti, bet neapvainikuoti, nors programa atlikta.

Matytis su Italų vyriausybe laikas buvo nepatogus, kaip ir su Šv. Tėvu. Priėjimą prie Italų Vyriausybės narių apsunkino pirmiausia parlamento ir senato sesijų baigimas ir labai svarbių įstatymų svarstymas skubos keliu. Pagaliau, vyko kelios konferencijos tarptautinio pobūdžio, kuriose tai tas, tas kitas mums reikalingas ministras turėjo dalyvauti. Pirminsiu tik UNESCO konferencija, vykusią Florencijoje, kurioje dalyvavo švietimo Ministeris Ganela, kuris yra kartu ir Krikščionių Demokratų partijos generalinis sekretorius.

Kadangi Krikščionių Demokratų partija yra valdančioji partija su savo ministru pirmininku priešaky, tad geriausias kelias buvo pradėti nuo partijos vyrų. Tas darbas teko atlikti man vienam, kaip giminingos Krikščionių Demokratų partijos žmogui. Pirmiausia mane surišo su De Gasperi vienu sekretorium, kuris eina ryšinininko su užsienio partijomis pareigas, Taviani. Apie mane jau buvo girdėjęs gal iš Ganeli, su kuriuo man teko

pasikeisti įvairiomis progomis keliais raštais. Jam įteikiau raštą apie laisvinamuosius organus, apie delegacijos narius, De Gasperiui rašto nuorašą, apie dabartinę Lietuvos ir lietuvių būklę ir kelias knygas. Jų tarpe buvo ir apie genocidą. Taviani ją pavartęs prašė leidimo ją sutrumpinti išvesti į italų kalbą. Iš pat susitikimo pradžios Taviani rodė mums didelio palankumo, o kai pasakojau jam apie dabartinę Lietuvos gyvenimą, reikė užuojautos ir pažadėjo padėti kuo galėsią dabartinėse sąlygose, kurios italams esančios labai sunkios; ypatingai žadėjo padėti pralaužti tą tylą apie Lietuvą, kuri jo teigimu esanti pavojingiausia. Prie priemonių tyliai pralaužti priklauso radijas ir spauda ir čia pat paprašė straipsnių ir jų spaudą ne tik politinio turinio, bet ir tokių, kurie supažintintų skaitytojus su Lietuva — jos kultūra, ūkiu, papročiais ir t.t. Prie straipsnių būtų naudinga ir atitinkamų iliustracijų. Kad esu įgy-

vendinęs Lietuvoje žemės reforma, žinojo iš kažkur, todėl prašė pasikalbėjimo apie jos pravedimą ir pasėkas. Ir ant rytojaus tikrai atėjo diplomatinis IL POPOLO korespondentas, p. Sarti, su kuriuo ilgokai kalbėjome.

Su senato vyrais mums reikėjo pasimatyti. Geriausia būtų būtų matyti Cingoliani, kaip gerai pažįstantį Lietuvos vargus ir gerai gyvenantį su kai kuriais Romos lietuviais. Bet kadangi jo nebuvo, kaip esu minėjęs, mums išrūpino pasimatymą su jo pavaduotoju senatorium Merlinku, kuris neblogiau Lietuvos reikalus žino už Cingoliani ir jis buvo pasakęs senate apie Lietuvos kančias ir nelaimės gražią kalbą. Pas jį nuvykome visi delegacijos nariai. Vyras ne pirmas, Merlinkas vyras gyvas, judrus, linksmas ir plataus akiračio. Jam buvo nupasakota, ko nori iš partijos lietuvių Krikščionių Demokratų partija ir ko nori VLIKas iš vyriausybės. Jo se-

New Yorko miesto mayoras Vincent R. Impellitteri, oficialiai atidaręs BALF rinkliavą, įteikia BALF pirmininkui Kan. J. B. Konecniui Proklamaciją ir sveikindamas linki finkliavai geriausio pasisekimo.

ti į fabriką. Mūsų vaikams sulaukus dvylikos metų mano vyras kelis kartus buvo perspėtas, jog aš turiu eiti dirbti į fabriką, nes vaikai jau nebereikalingi priežiūros. Mat, ir moterys turi savo fizinių darbų prisidėti prie "liaudies demokratijos" kūrimo.

— Štai kodėl dabar aš esu tekstilės fabriko darbininkė. Pats darbas nėra per sunkiausias. Mes turime dirbti 48 valandas per savaitę, bet be to, aš turiu vaikščioti po dvi valandas į fabriką ir atgal. Tuo būdu susidaro šešiasdešimt valandų. Virš visko dar turiu atlikti ir namų ruošą.

— Liūdniausias gi dalykas, kad mes jau daugiau negalime džiaugtis šeimos laime. Aš dirbu tris dienas dienomis ir tris — naktimis. Ir taip aš niekad negaliu susitikti su savo vyru. Jis pareina namo kai aš jau būnu išėjusi; gi kai retą vakarą būnu namuose, jis dažniausiai turi partijos susirinkimus.

— Mano savaitinė alga yra gana maža. O dirbti reikia daug, nes specialistų trūksta, o darbas turi būti atliktas. Aš savo normos teatlieku tik 60 — 70%, žinoma tik už tiek aš teguonu ir mokėt.

— Praktiškai namo mes par-

sinešam dar mažiau pinigų, nes reikia beveik kiekvieną savaitę pirkti po kelias partijos parduvinėjamas komunistinės propagandos knygas. Praeitą savaitę aš turėjau pirkti 16 tomų Stalino raštų. (Jų dabar mes turime keturis komplektus, nes vyras ir vaikai taip turėjo juos susipirkti). Gruodžio mėnesį ar turėjau išdirbti 30 val. viršvalandžio be jokio atlyginimo. Tai buvo dovana Stalinui — jo gimimo dienos proga.

— Aš esu nepaprastai pavargusi. Aš negaliu nei galvoti, nei nieko veikti. Visą darau automatiškai — likau tik mechanizmas. Aš manau, jog toks gyvenimas be jausmų ir asmeninio galvojimo yra vergams dovana, nes pajėgimas suprasti mūsų padėtį plikoje tikrovėje būtų baisus dalykas.

Žemiau paduosiu ištraukas iš paskutinio ponios X laiško, kuriame ji dar vaizdžiai nupiešia gyvenimą satelitinėje Maskvos valstybėje. Ji rašo:

— Po kelių mėnesių apsnūdimo, mano vyras ir aš staiga pabūdome ir įsigilino me kas gi pagaliau pas mus darosi. Vieną vakarą, kaip paprastai, mūsų jaunesnysis sūnus parėjo iš "pionierių" organizacijos susi-

rinkimo. (Pionieriai yra vaikų organizacija, kur jie gauna politinį apmokymą). Ligi dabar mielai kimba ant klasiškos mes nekrepėme dėmesio ką mūsų vaikai daro pionierių susirinkimuose. Mes buvo per daug pavargę nuo paprasto ir specialaus, viršvalandžio partijos darbo.

— Tačiau tą vakarą, klausydami savo jaunesniojo sūnaus kalbos, mes buvom staiga prirenkti svetimomis ir net brutaliomis idėjomis, kurias jis kartojė kaip eilėraščių. Žinoma, mes abu esame partijos nariai, tačiau mes tai padarėme tik demonstracijai, norėdami užtikrinti savo vaikų šviesią ateitį.

— Tik dabar staiga mes supratome, jog netik užtikrinom jiems ateitį, bet... praradome savo vaikų sielas. Todėl be jokio svyravimo mes nutarėme dėti visas pastangas laimėti jų širdis sau. Dabar jau mes nesame pavargę. Nesvarbu kuris iš mūsų, kai tik esame vakarais namie, mokomė vaikus krikščioniškojo mokslo. Mes kovojame prieš totalinės valstybės pajėgas vartodami paprastus tėvų meilės žodžius. Aš tikiu, jog mes šią kovą laimėsime. Mes jos pralaimėti neturime teisės.

kretoję čia pat visa surašė. Mūsų pageidavimus jis žadėjo pristatyti. Mane kvietė tamo tarbos posėdyje dalyvauti ir savo dezideratus išdėstyti ir padaryti pranešimą gyvu žodžiu apie Lietuvos būklę. Jam už tai padėkojau, bet laukti tarbos susirinkimo negalėjau. Merlinkas liepė savo sekretorei paskambinti De Gasperi diplomatiniam sekretoriui Canali, kad mane priimtų. Paskui kartu su senatorium nusifotografavom čia pat senato rūmuose — vadinamuose Madama. Atsisveikindamas ir linkėdamas mums greit laimėti Lietuvai nepriklausomybę, prašė parašyti jam promemo apie praveštą Lietuvos žemės reformą. Tai buvo birželio 15 d. prieš pietus. Nusiskubinau į vyriausybės namus pasimatyti su minėtu Canali. Mane tuoj priėmė. Rašytą De Gasperiui raštą ir kitus raštus buvo jau skaitęs. Juos buvo gavęs iš Taviani. Jis užtikrino, kad audienciją pas ministerį pirmininką tikrai gausime, nes jis pats noris su manim pasimatyti, bet ligi sekmdienio nieku gyvu pasimatyti nebūsią galima, nes turis per daug darbų ir rūpesčių. Canali, kaip ir visi sutikti partijos ir vyriausybės dirbą žmonės, parodė Lietuvai nemažą palankumo ir simpatijų.

Galutiniai paaiškėjus, kad kai kurie delegacijos nariai pirmadienio nelaiks, nutarėm su Canali pasimatyti dar kartą visai delegacijai. Tai buvo įvykdyta birž. mėn. 18 d., vadinas išvažiavimo iš Romos dieną. Canali mus priėmė savo gerokai ankštam darbo kabinete. Rodė tokią pat besirūpinimo ir simpatijų mūsų reikalais, kaip kad man vienam pas jį besilankant. Jam buvo įteikta De Gasperiui skirtas rašto originalas, kelios knygos ir kiti raštai, kuriuos dalinome visiems laikomiems mums svarbiems žmonėms. Kalbėta buvo tais pačiais reikalais, kuriuos aš pats kėliau būdamas pas jį, tik tuomet aš kalbėjau su juo kaip partijos žmogus, jo vienmintis, dabar kalbėta oficialiai, kaip VLIKO delegacija.

— Didžiausias mano malonumas būna tuomet, kai aš gaunu progos įsmukti nakties metu į bažnyčią. (Dieną tai būtų pavojinga daryti). Kartais aš esu per daug pavargęs net melstis. Aš tik sėdžiu ramnancioji tylumoje. Praleisti kelias minutes ramiuose Dievo namuose yra šiandien didžiausias mano dvasinis poilsis.

— Gal mūsų elgesys yra pasyvus pasipriešinimas režimui. Galbūt mes tapome "liaudies demokratijos priešai", nors partijos užduotus darbus atliekame sąžiningai.

— Man nesvarbu! Aš tik žinau, jog mano dvasios broliai prieš 1900 metų buvo žudomi tik dėlto, jog jie tikėjo Kristų. Dabar vėl daugybė žmonių žudomi, kankinami ir grūdami į koncentracijos stovyklas, nes jie nenori išpažinti naujų komunizmo idėjų.

Aš tikiu, jog jei anų laikų krikščionys galėjo mirti už savo ištikimybę tikėjimui, tai ir mes turime turėti drąsos mirti, nes mes neišpažinsime ir nepriimsime "raudonųjų pranašų" mums brukamus ideologijos.

Ne, su komunizmu į kompromisus niekas negali eiti.

Vertė. A. E.

KINŲ KOMUNISTAI TIBETE

Kinijos raudonoji armija prie pat Tibeto sostinės. — Dalai Lama išvyko į Indiją (?) — Indija užsirusinusi ir pasipiktinusi Raudonosios Kinijos elgesiu.

Ilgai laukta Raudonosios Kinijos invazija į ramią Tibeto valstybę jau prasidėjo. Stiprus raudonosios armijos daliniai (2-ji armija) po Chandu tvirtovės paėmimo nesulaikomai žygiuoja pirmyn. Armijos smailgaliai yra jau visiškai netoli nuo Tibeto sostinės Lhasa. Ligšiol jau žuvo 4.000 gerai organizuotos, bet vistiek silpnos Tibeto kariuomenės karių.

Tibeto religinis vadas ir valstybės galva penkiolikmetis Dalai Lhama su savo patarėjais yra kažkur dingęs. Jis jau anksčiau buvo užsiminęs apie išvykimą į Indiją. Pastaroji pa-

reikšusi, jog ji Dalai Lhamai suteiksianti globą.

Tibeto užpuolimu stipriai susijaudinusi yra Indija. Anksčiau palaikiusi draugiškus santykius su komunistine Kinija ir apskritai simpatizavusi komunistams Indija pasijuto abiloj padėty. Ryšium su Tibeto užpuolimu Indija griebėsi akcijos prieš kinus. Į pirmąją notą, kuri buvo gana griežta Kinija nieko neatsakė, tik apkaltino Indiją kišimusi į svetimos valstybės reikalus.

Antrojeje savo notoje Indija kategoriškai atmetė kinų kal-

tinimą ir pareiškė, jog Tibeto įvykiai pažeidė draugiškus Indijos — Kinijos santykius, o taip pat ir pasaulio taiką. Iš kitų šaltinių pranešama, jog Indijos ambasadorius Kinijoje pranešęs kinų vyriausybei, jog Indija neremianti Kinijos JT priėmimo reikale.

Apie savo invaziją į Tibetą jau oficialiai pranešė ir patys kinai, žinoma, pareiškdami, jog eina Tibeto "išlaisvinti". Pagal Pekingo radiją ir vieną kinų komunistų spaudos agentūrą žygis į Korėją prasidėjęs spalio 10 dieną.

TRUMPA VARGONŲ APŽVALGA

J. STANKŪNAS

Dideli vargonai prilygsta geram 120 žmonių simfoniniam orkestrui. Vargonai yra didžiausias ir turtingiausias muzikos instrumentas, bet užtai ir yra sunkiausias išmokti groti. Dideli vargonai turi 3, 4 ir 5 manualus, klaviatūras, rankomis grojamas ir pedalus, (pakojas) kojomis grojamus. Kiekvienas manualas turi skirtingus balsus — registrus, išraišką, spalvą, stiprumą; juo kas moka gražiai grupuoti registrus, tuo daugiau išgauna įvairių kombinacijų, tuomi praturtina muzikos meną ir net galima tiesiog atvaizduoti bet kokis kūrinių turinys, vaizdas. Gerai išmokti vargonus valdyti reikia skirti bent 10 metų studijoms.

Pačius vargonus sudaro įvairiausias muzikos instrumentus imituojančios dūdos, dūdelės, dūdelytės; pradant nuo pusės spindžio eina iki 4 jardų ilgio. Gražiai eilėmis sustatytos, specialiu jungtuku, seniau oro pagalba, dabar elektros machizmu, atidaromos. Toki jungtukai vadinami registrais (stops). Be spalvinių registrų turime visą eilę kitokių; kaip dinaminų: dėl pp- pianissimo, p- piano, mf- mezzo forte, f- forte, ff- fortissimo; tutti — atidaro visus vargonus, visa jėga ir pan.

Kad vargonininkas žinotų registrų tembrus (spalvą) jie yra sužymėti tam tikrais vardais; pav.: violino — visiškai panašus į smuiko balsą; Flute, imituoja fleitos balsą ir t.t. Vieni registrai groja tam pačiame aukštyje, atžymėta 8 p., reikiama natūraliam tone; kiti oktava aukščiau groja (aštuonis tonus aukščiau) — atžymėta 4 — reikiama keturių pėdų; turime ir 2 pėdų — dviem oktavom aukščiau. Turime registru viena arba dviem oktavom žemiau grojančių kaip: 16 pėdų, 32 pėdų; kurie daugiausiai vartojami dėl pedalų (kojoms groti). Taigi, vargonai yra begalo puikus, bet ir komplikuotas, brangus muzikos instrumentas.

Vargonų kilmė susijus su "pan" fleitos atsiradimu. "Pan" fleita yra graikų muzikos instrumentas pašvestas "Pan" dievo garbei. Tais laikais jau darydavo bandymus sujungti kelias tokias fleitas ir kartu papūsti; vadino "Sirinks" — kruvėna panfleitų. Kinų muzikos instrumentas "Tceng", panfleitos kilmės, buvo sujungtas su primityvia oro kamera, į kurią oro priptisdavo burna. Šis bū-

das ir davė pirmuosius žingsnius vargonų sudarymui. Vėliau vargonams oras pradėta pumpuoti vandens jėgos pagalba. Toki vandeniniai vargonai buvo vadinami hidrauliniiais vargonais, kuriuos jau žinojo senovės graikai ir romėnai ir aprašė II-me amžiuje prieš Kristų. Toki hidrauliniai vargonai buvo vartojami iki IX amž. Pagaliau vandens jėga pakeitė lengvai minamos odinės dūplės, kurias ir dabar prie vargonų tebevartoja; tik dabar jau nereikia špitolninko — dumplininko, kuris dažnai Lietuvoje, kada mažai vargonininkas išieškodavo oro, užmigdavo ir vargonai laike sumos sustodavo pačiu svarbiausiu momentu. Žinoma, vargonininkas duodavo kumščia ir vargonų sienos lėtas, norėdamas prižadinti dumplininką; dabar tokių šposų miestuose neatsitinka, nes vargonų dūplės jau varomos motoro.

IX amž. vargonai persimetė į vakarus ir greit tobulėjo, įgavo daugiau praktinės reikšmės, ypatingai vienuolynuose. Jau 980 m. mini vargonus su dviem klaviatūroms po 20 klavišų. Vokietijoje pirmieji vargonai bu-

vo įtaisyti Karolio Didžiojo laikais, Acheno bažnyčioje. Netrukus šios rūšies instrumentų atsirado labai daug. Jų gamyba anais laikais užsiimdavo vienuoliai ir pradėta vargonai vartoti bažnyčiose.

Iš pradžių vargonai turėjo vieną eilę dūdų — vamzdžių, vėliau jiems daugėjant ir mechanizmui darantis vis sudėtingesniams, vargonininkui reikėjo turėti daug jėgos, nes klavišai būdavo pėdos ilgio ir juos spausdavo kumščiomis. Todėl ir niekas nesakė vargonais groti, bet "vargonais mušti". Vėliau įvedamos liežuvinės dūdos, registrai ir pedalai; drauge darome ir kiti patobulinimai, ir apie XVI šimt. pasirodė dabartinio tipo vargonai su dviem ar daugiau manualais ir pedalais. Pastaruju metu nė vienas muzikos instrumentas nebuvo tiek tobulinamas, kiek vargonai. Šiandien turime ne tik elektros jėga pučiamus vargonus, bet elektros būdu jau išrasta muzikos tonus ir jų tembrus išgauti ir sumechanizuoti visą jų valdymo aparatą.

Didžiausi pasaulyje vargonai yra Niurenberge su 5 manualais, trejais pedalais, 220 registru ir 1600 dūdų.

(Bus daugiau)

"LIETUVIAI PASIGAILEJO"

(Atkelta iš 2 pusl.)

kios. Surasdavo mums jie vietelės ir nakvynė. Būdavo patiesiamas ant molinės aslos šiaudų kuls, padedama kailinių pora — taip galėdavome ramiai miegoti. Dažniausiai žmonės teturėdavo vieną kambarį ir dar šį dalydavosi su smulkiais galvijais: vištomis, ožkomis, avimis. Greta to visko mielai priimdavo ir mus vokiečius, kurių nepažinojo. Jie matė, koki mes buvome vargšai ir kaip badavome — pasigailedavo mūsų. Visur čia atvykdavo moterų su vaikais iš Karaliaučiaus, Prūsų Eiluvos, Derduvos, Išručio — visi norėdavo išgelbėti savo gyvybę. Po dviejų savaitių mūsų kuprinės buvo pilnos — galėjome grįžti namo.

Pakilusią nuotaiką žiūrėjau į savo vaikelį, į kurio rankas galėjau įduoti gabaliuką duonos. Su baisiausiu nuovargiu pavyko mums sugrįžti, tačiau tik 4 moterys turėjo laimę parsigabenti pilnas kuprines. Kitos 6-ios buvo pakeliam apipilėtos. Laimingųjų tarpe buvau ir aš, galėjau paskutinius mėnesius atlaikyti, iki pavyko at-

vykti į Vokietiją. Baisi buvo ši kelionė, nes jeigu stotyse būtų mus pamatę, būtų sumušę. Dažnai turėjome po vagonais šliaužti, kad tik kas nesučiupytų. Šiandien tad daugelis žmonių yra lietuviams dideli dėkingumu skolingi, nes jie išgelbėjo daug daug žmonių. Panašiai ir latviai. Tik į tą kraštą kelionė būdavo dar sunkesnė ir ilgesnė. Dėkojame Viešpačiui Dieviui, kad Jis leido mums surasti žmones, kurie mus išgelbėjo paskutinę minutę".

Komsomolas įkinkomas

New York (LAIC) — Rugsėčio mėn. Lietuvoje pradėjo veikti Komjaunimo "Kontrolės Komitetai". Faktiniai Komsomolo nariai įkinkomi į MVD — MGB tinklą, nes komjaunuolių komitetams patikėta priežiūra gamybos įmonėse, kolūkiuose, artelėse ir valdžios įstaigų raštinėse. Tikslas esąs neva "pakelti gamybą", "palaikyti tvarką įvairiose darbo srityse", "kovoti prieš sabotavimą ir tinginavimą".

“LIETUVIŲ ŽINIŲ” ŠVENTĖ

(Atkelta iš 1 pusl.)

ypač vietinį laikraštį. Savo prisirišimą prie “Lietuvių Žinių” pittingurhiečiai dar kartą akivaizdžiai įrodė, suaukodami banketo metu arti 200 dolerių, o iš viso po banketo laikraščio kasa praturtėjo arti 800 dolerių.

Dar trumpai kalbėjo Šv. Kazimiero parapijos Social Club pirm. p. Gailys, dar kartą prabilo, pristatydamas vakarienes dalyviams garbės svečius, ir red. St. Gabaliauskas.

Dalyvius gražiai nuteikė jaunoji (11 metų) solistė I. Stankūnaitė, jos tėveliui muz. J. Stankūnui akomponuojant sudainavus dvi gražias lietuviškas dainas.

Daugiausiai dalyvius pralinksmino jau seniai girdėtas Pittsburgho “radijo dėdė” Vyt. Jucevičius, padavinęs visą virtinę šamojingų kupletų. Jis nesigailėjo nei savo plaučių, nei

kiordono ir apdainavo visus; ir biznierių ir nebiznierių, laikraštį remiančius ir neremiančius ir visus bent kuo jam į akį kritusius. O kadangi ir pats “radijo dėdė” yra jaunas biznierių ir dar ant galo pažadėjo iš Pittsburgho išvažiuoti, tai programos vedėjas ragino lietuvišką visuomenę jo biznį remti, kad jis tvirtai ant kojų atsistotų ir iš Pittsburgho nepabėgtų.

Linksma “radijo dėdės” nuotaka apskritė svečiai persikėlė į žemutinę salę, kur šaltu alučiu atsigaivinę senimas ir jaunimas dar ilgai daužė grindis Suktinio, Noriu miego, Ragučių polkos ir kitų šokių taktuose.

Matydami taip gausią “Lietuvių Žinių” rėmėjų šeimą, laikraščio vadovai su tvirta viltimi žiūri į ateitį ir dar energingiau ruošiasi dirbti laikraščio gerovei. (ab)

Norint, kad šis 50 m. jubilėjaus minėjimas pasisektų reikia dirbti su nuotaika ir energingai, turint galvoj, jog viskas eis Homesteado lietuvių ir parapijos gerovei. Parapijietis

HOMESTEAD

Lapkričio 1 d. vakare įvyko Altoriaus Garbinimo Draugijos susirinkimas, gausiam būriui narių dalyvaujant. Pirmiausia buvo aptartas Card party vakaro reikalas. Vakaras ruošiamas lapkričio (Nov.) 12 d. 7:30 val. vakare parapijos svetainėje. Pelnas skiriamas parapijos reikalams. Kviečiame visus atsilankyti, nes surinkta daug gražių dovanų, o ir narės pažadėjo dar daugiau dovanų.

Susirinkimas priėmė metinę apyskaitą. Draugija turėjo gražaus pelno.

Naująją valdybą sudaro: pirm. I. Puskunigis, vicepirm. A. Kašelionis, rašt. N. Miller, išd. M. Grėblūnas ir išdo globėja T. Davidauskas.

Pranešta, jog serga dvi narės: T. Katilius ir M. Kudis.

Po susirinkimo buvo kortų lošimas. Šį vakarą nares skaniai pavaišino: O. Svetkauskienė ir St. Stankūnienė.

Raštininkė

Linksma kortavimo vakaras

Spalio 29 d. vakare įvyko mokyklos vaikų vakarų surengtas kortavimo vakaras. Gausūs svečiai neapsivylė, nes dovanų buvo daug ir gražių. Parapija nuoširdžiai dėkoja gerširdžiams dovanų aukotojams. Šiai draugijai priklauso per 75 tėvai. Susirinkimai vyksta kiekvieno mėn. antrą ketvirtadienį 7:30 val. vakare. Po susirinkimų įvyksta pasilinksminimai. Draugija spalio 30 d. buvo suruošusi Halloween — kaukių vakarą. Už gražiausius rūbus buvo skiriami geri prizai. Rašt.

Serga p. Katilienė

Sunkiai serga ir guli Homesteado ligoninėje Theresa Katilienė, Antano Katiliaus seno Homesteado biznierių žmona. Reikia pažymėti, jog A. Katilius yra nuoširdus “L. Ž.” rėmėjas ir vienas iš didžiausių šerininų.

MALONU PRISIMINTI “L. Ž.” METINĮ BANKETĄ

Jau kelios dienos po banketo, bet jo dalyviai dar tebegyvena tomis gražiomis nuotakomis, kurias jie parsinešė iš banketo. Kiekvienas sutiktas lietuvis, kuris dalyvavo bankete, randa reikalo pasidžiaugti jo pasisekimu. Ilgai Pittsburgho lietuviai dar minės šį jaukų subuvinimą. Mūsų supratimu toks didelis banketo pasisekimas parėjo iš to tvirto visų dalyvių pasiryžimo išlaikyti savo lietuvišką laikraštį Pittsburghe. Žmonės aukavo ir šiaip dau-

giau pinigų praleido bankete, negu kituose parengimuose, su tuo įsitikinimu, kad jie atlieka tikrai gerą kultūrišką darbą, ir prisideda prie laikraščio išlaikymo. Jeigu tokioje nuotakoje Pittsburgho lietuviai pasiliks per ilgesnį laiką, tai jų vintėlis laikraštis “Lietuvių Žinių” niekad nenustos ejuos.

Šia proga mes ypatingai didžiuojamės pittingurhiečiais, taip nuoširdžiai atjuoiančiais mūsų tautos kultūrinis reikalus. Kai kas bandė praeityje nužeminti Pittsburgho lietuvių, kad jie neužtektinai prielankūs tautos kultūrinis reikalams ir per daug šykštūs paremti tuos reikalus. Pasirodo, kad tie žmonės, kurie taip kalbėjo gerai nepažino pittingurhiečių. Pittsburghiečiai perreita sekmadienį pasirodė tikrais ir šauniais patriotais. Mūsų žmonės yra taupūs jie pinigų bereikalo nemėto, be kur yra tikras tautos reikalas jie tą reikalą duosniai paremia.

Visi dar atsimena, 1947 metais garsųjį Vasario 16-tos dienos minėjimą, kurio proga pittingurhiečiai suaukavo \$5.000.00 Lietuvos gelbėjimo reikalams. Tada buvo didelis reikalas aktingesnės kovos už Lietuvos laisvę ir pittingurhiečiai nuoširdžiai tą patriotišką reikalą parėmė. Mes esame tikri, kada mūsų tėvynės reikalai reikalaus naujos didesnės aukos, pittingurhiečiai neatsikvys ir desėtką tūkstančių pakloti. Tokie yra pittingurhiečiai. Bravo jiems!

ESPLEN

Espleniečiai visuomet nuoširdžiai rėmė “Lietuvių Žinias”. Tą jie parodė ir praeito laikraščio banketo proga. Jų bankete buvo didžiulis būrys. Jie tačiau netik dalyvavo svečiais prysakyje su savo klebonu kun Lunskiu, bet aktyviai prisidėjo ir prie banketo ruošimo darbų.

GRAŽUS VYČIŲ PARENGIMAS

Spalio 31 d. Espleno vyčiai buvo suruošę šaunų Halloween — kaukių vakarą parapijos nepaprastai gražiai išpuoštoje sa-

DARBŠČIOSIOS BITELĖS

“L. Ž.” banketas niekad nebūtų taip gerai pasisekęs, jeigu mes neturėtumėm čia Pittsburghe tokių darbščių ir nuoširdžių veikėjų, kaip Mr. ir Mrs. D. Žasina, Mr. ir Mrs. A. Keraičiai, Nellie Kuncevičiūtė, Antanina Naujeliūtė, Morta Pikičiūnaitė, Vytautas Jucevičius, P. Pakutinskienė, Mrs. Šiaulienė (iš Esplen) ir daugelis kitų banketo darbininkų, kurių visų pavardes paskelbsime kitame “L. Ž.” numeryje.

Tai mūsų kolonijos darbščiosios bitelės, kurie visą sunkųjį banketo rengimo darbą atliko. Nuoširdus jiems aciu.

Šia proga reiktų nuoširdžiai padėkoti visiems bilietų platintojams, Pranciškonų, Vyčių ir Dargio radio pusvalandžių vedėjams už taip sumanų banketo išgarsinimą, mūsų biznieriams suteikusiems garsinimus banketo programai ir visiems kuo nors prisidėjusiems prie banketo pasisekimo.

GERB. KUNIGAI NUOŠIRDŽIAI KOOPERAVO

Beveik visų parapijų klebonai savo biuleteniuose ar gyvu žodžiu garsino “L. Ž.” banketą ir patys jame dalyvavo.

Bankete atsilankė šie gerb. klebonai ir jų asistentai: Kun. P. Lunskis, kun. E. Vasiliauskas, kun. M. Kazėnas, kapelionas kun. J. Skripkus, kun. V. Karaveckas, kun. J. Girdis, kun. A. Sušinskas ir kun. J. Burkus iš DuBois.

Dėka tokio vieningumo ir visų gražaus sutarimo ruoštas banketas ir tegalėjo pasisekti.

ST. CASIMIR'S SOCIAL CLUB VIENO VAKARO PELNĄ AUKOJA “LIETUVIŲ ŽINIOMS”

Šv. Kazimiero parapijos socialinis klubas, kuris kas savaitę du kartu turi suėjimus ir

lošimus parapijos salėje, nuotari lapkričio 15-tos dienos vakarą visą pelną paskirti “Lietuvių Žinioms”. Per banketą, kalbėjęs to klubo pirm. Jonas Gailys užtikrino, kad pelno bus nemažiau \$300.00, o gal ir \$500.00. Mes tikimės, kad “Lietuvių Žinios” gaus \$500.00. Visi “Lietuvių Žinių” prieteliai turėtų atsiminti lapkričio (Nov.) 15-tą dieną ir tą vakarą nueiti į Šv. Kazimiero parapijos svetainę, kur vyks lošimai. Didelis aciu klubo vadovybei ir parapijos kleb. gerb. kun. M. Kazėnui už pažadėtą tokią stambią auką.

SLA 3-čiojo APSKRIČIO SUVAŽIAVIMAS

Lapkričio 26 dieną, Mokslo Dr-jos svetainėje, Soho, įvyks SLA 3-čiojo apskričio kuopų atstovų metinis suvažiavimas. Po suvažiavimo SLA 40-toji kuopa rengia delegatams draugišką vakarienę.

ESPLEN

Espleniečiai visuomet nuoširdžiai rėmė “Lietuvių Žinias”. Tą jie parodė ir praeito laikraščio banketo proga. Jų bankete buvo didžiulis būrys. Jie tačiau netik dalyvavo svečiais prysakyje su savo klebonu kun Lunskiu, bet aktyviai prisidėjo ir prie banketo ruošimo darbų.

GRAŽUS VYČIŲ PARENGIMAS

Spalio 31 d. Espleno vyčiai buvo suruošę šaunų Halloween — kaukių vakarą parapijos nepaprastai gražiai išpuoštoje sa-

PARDUODAMI TELEVIZIJOS

aparatai šių firmų:
Silvanija, Olimpija, Hallicrafter, Philco.
Greitas pristatymas
Pirkėjams didelės nuolaidos
Šauk tų firmų atstovą
Telefonas: MUuseum 1-3512

Phone, FEderal 1622

HASER Funeral Home

AMBULANCE SERVICE
Mes esame dėkingi už jūsų biznį
512 Chartiers Avenue
McKEES ROCKS, PA.

KRAUS THE JEWELER

V. J. KRAUZLYS, Savininkas
1816 Carson Street
PITTSBURGH 3, PA.
EVerglade 4850

PARDUODAMI NAMAI

Pradinis įmokėjimas \$400.00
Sylvan Ave., Hazelwood, 5 kambariai ir vonia, mūro namas, bendra siena su kaimynu. Kaina \$4500.00. Mėnesinis išmokėjimas \$48.00 mėnesiui, įskaitant nuosimėjus ir taksus. Gold Real Estate Co. 417 Grant St. CO. 1-4703.

Pradinis įmokėjimas \$300.00

Chance Street, Hazelwood 5 kambariai ir vonia, mūro namas, bendra siena su kaimynu. Kaina \$3250.00. Mėnesinis įmokėjimas \$40.00, įskaitant nuosimėjus ir taksus. Gold Real Estate Co. 417 Grant St. CO. 1-4703.

lėje. Vakaras visapusiškai gražiai pavyko ir dalyviai pageidavo daugiau tokių parengimų. Apskritai vakaras praėjo labai linksmoj lietuvišką nuotaiką — daug šokta, dainuota, žaista. Už juokingiausių kostiumų Ant. Gražuliui ir gražiausią — Onai Zinkienei įteiktos dovanos. Prie vakaro suruošimo ir pačiame vakare daug dirbo: Ona Markūnaitė, Edw. Evens, Z. Mažeikienė, J. Podziukas, O. ir B. Saunoriai ir A. J. Mažeika. Svečių tarpe buvo gausus būrys South Side vyčių ir vyčių draugų. Vytis

TRADICINĖ VAKARIENĖ SUTINKANT NAUJUOSIUS METUS

Šv. Kazimiero parapija kasmet rengia parapijos mokyklos salėj Naujųjų Metų sutikimą. Ši tradicija parapijaj yra sena — net 25 metų senumo. Ir šiais metais gruodžio 31 dieną tam tikslui rengiama graži vakarienė su įdomia programa. Mušant laikrodžiui 12 valandą nakties, visi ima viens kitą svei-

kinti ir po to skirstosi namo. Šv. Kazimiero parapijos komitetas prašo draugijas nerengti parapijos ribose kitų panašių parengimų — Naujųjų Metų sutikimų, o visiems burtis į Šv. Kazimiero parapijos salę ir bendrai sulaukti Naujųjų Metų. Be to, ši vakarienė šiais metais bus jubiliejinė!
Šv. Kazimiero Parapijos Komitetas

Filadelfijoj įsteigtas LKD skyrius

Lietuvių Kalbos Draugijos steigiamasis susirinkimas įvyko š. m. spalio mėnesio 18 d. Į valdybą išrinkti: pirm. — prof. dr. A. Salys, vicepirm. — L. Dambriūnas, sekr. — A. Klimas. Suinteresuotieji visais reikalais prašomi kreiptis į bet kurį valdybos narį. Adresai: Dr. Salys — 3423 Woodland Ave., Philadelphia 4, Pa. L. Dambriūnas — 2004 Mt. Vernon St., Philadelphia 30, Pa. A. Klimas — 3605 Chestnut St., Philadelphia 4, Pa. ak.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA

KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ IŠ

DIDŽIULĖS PITTSBURGH RADIO STOTIES

W. P. G. H.

NUO 1 VAL. IKI 1:30 PO PIETŲ

Nustatykite savo Radio ant numerio 1080

Programos vedėjas Povilas Dargis

C. K. PIKIEL

General Insurance Notary Public

Marriage Licenses Auto Licenses

Business Broker

WE SPECIALIZE IN TAVERNS

121 So. 22nd St. -:- Pittsburgh 3, Pa.

S. S., PITTSBURGH, PA.

Phone EVerglade 1-2300

Atvykę į South Side—

Visuomet atsilankykite į

FLORENT RODGERS CAFE

136 South 21st Street -:- Pittsburgh 3, Pa.

Malonesnės vietos niekur nėra. Turime lengvų užkandžių ir visokių gėrimų.

Iron City Clock Hospital

JOHN KAMARAUSKAS
Lietuvis Laikrodininkas

—Expert Repairers—

CLOCKS—WATCHES—JEWELRY

2120 Forbes St., Pittsburgh, Pa.

TeL: AT. 7399

A. L. WENSLOVAS

LIETUVIS GRABORIUS
LAISNIUOTAS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Nauja moderniška koplyčia dykai visiems. Kreipdamiesi į mus turėsite mandagų ir sąžiningą patarnavimą

Tel. HEmlock 1-0203

2128 Carson Street

S. S., Pittsburgh, Pa.

LIETUVOS VYČIŲ RADIO

Programa

KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ IŠ

STIPRIOS McKEESPORT RADIO STOTIES

WMCK

1360 KYLOCYCLES

NUO 2:10 IKI 2:25 VAL.

Jei norite šioje radijo programoje skelbtis, kreipkitės:

Knights of Lithuania, 2211 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.

Programos vedėjai: Vyt. Jucevičius ir W. Količius

VISI KLAUSO LIETUVIŠKŲ RADIO PROGRAMŲ TRANSLIUOJAMŲ IŠ

WMCK — 1360 KILOCYCLES, McKEESPORT, PA., STOTIES

Lietuvių Radio Žinių programa transliuojama kiekvieną sekmadienį 1:45 val. po pietų. Jai vadovauja Tėvai Pranciškonai. Kiekvienoje programoje yra religinė ar kultūrinė paskaitėlė, įvairios žinios, gerai paruošti montažai ir gražios lietuviškos dainos, dėl to visi mielai klausosi ir gerisi.

Jeigu turite ką nors paskelbti, pasveikinti ar pareikšti užuojautą, tai savo pranešimus siųskite: Franciscan Fathers, St. Anthony's Church, Box 246, Bridgeville, Pa., telefonas: Bridgeville 41.

Lietuvių Žinios

ŠUOLIS Į MIRTĮ AR LAISVĘ IŠ DIPLOMATINIO AUTOMOBILIO

BUENOS AIRĖSE PASIKARTOJO OKSANOS KOSENKINOS TRAGEDIJA ĮVYKUSI PRIEŠ DU METUS NEW YORKE. BUVO PRIEVARTA PAIMTA IŠVEŽTI UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS VIENA KOMUNISTINĖS PASIUNTINYBĖS TARNAUTOJA. MOTERIS KOVA SU RAUDONAIŠIAIS GROBIKAIS. TERORISTAI PASPRUKO

Diena iš dienos vis plačiau pasaulį sklinda raudonojo teroro banga, nes galbūt nebeužtenka aukų už geležinės uždangos. Vis dažniau laisvame pasaulyje pasikartoja raudonasis teroras prieš tuos žmones, kurie nieko kito netrošksta kaip tik laisvės ir duonos, ir pasauliui atskleidžia visas raudonojo teroro baisybes, vykdomas komunistinio pavergtuose kraštuose. Norėdami dar kol kas išlaikyti diplomatinius santykius komunistai laiko užsieniuose savo atstovybes — pasiuntinybes, į kurias stūdina iš patikimiausių patikimiausių tarnautojus. Deja, ir tie ištikimiausieji komunistai, pažinę laisvą pasaulio kraštų gyvenimą, atsižada raudonojo rojaus ir, įsakius grįžti už geležinės uždangos, atsisako grįžti.

Kosenkinos tragedija prisiminus

Prieš du metus pasaulį nustebino baisi žinia, kurios auka buvo Oksana Kosenkina, rusų konsulato tarnautojų vaikų mokytoja, New Yorque. Ji ga-

vusi įsakymą grįžti į Rusiją griežtai atsisakė, nes pasirinko Amerikos laisvę. Prieš ją Krenulias agentai pavartojo terorą; ji buvo pagrobta ir uždaryta rusų konsulate. Ten išbuvo penkias dienas laukdama laivo plaukiančio į Rusiją. Atėjus išvykimo valandai Oksana Kosenkina pasiryžo nusižudyti ir šoko iš trečio namo aukšto. Sunkiai susižeidusi amerikiečių policija nugabeno ją ligoninę, kur atsigavusi ji paprašė Amerikos vyriausybės globos. Tuo būdu ji išsigelbėjo nuo grūžimo už geležinės uždangos.

Tokia pat tragedija Argentinoj spalio mėnesio 19 dienos vakarinė spauda stambiomais raidėmis praneša, kad Buenos Airėse pasikartojė Oksanos Kosenkinos tragedija. Šį kartą raudonojo teroro auka buvo vieno Sovietų satelitinio krašto pasiuntinybės tarnautoja Zora Marija CHATOVA. Kaip komunistinio yra įprasta kiekvienas teroras vykdomas slapta ir staiga, kad aukos neturėtų laiko pasislėpti. Taip buvo pasi-

elgta ir su Chatova. Ji per įgaliotinius gavo iš savo krašto raudonosios vyriausybės įsakymą skubiai palikti tarnybą Buenos Airėse ir grįžti į tėvynę. Moteris žinodama, kad jos ten laukia vergija, pasirinko Viktoro Kravčenko tiesos žodžiais grįžti ir Oksanos Kosenkinos krauju aplaistytą kelią; į raudonųjų pasiuntinių griežtą įsakymą: "Turi išvykti; Nėra laiko laukti!", dar griežčiau nuo susijaudinimo virpančiu balsu atsakė: "Ne! Aš nenoriu grįžti".

Pavartotojo terorą

Buvo ramus Argentinos pavasario vakaras kai Chatovos bute prašėdėjo jos žutbūtinė kova su raudonaisiais teroristais. Jie turėjo skubėti, nes vos dvi valandos laiko tebuvo iki lėktuvo išskridimo iš Ministro Pistarini aerodromo, su kuriuo turėjo būti išvežta Chatova. Ją trys vyrai žveriskai puolė ir tempė laukan iš buto į prie durų laukiantį automobilį, kurio motoras buvo užvestas važinimui. Ji blaškėsi ir nuolat šaukė: "AŠ LIEKU BUENOS AIRĖSE! NORIU BŪTI LAISVA!" Vienas iš jų ranka tvirtai laikė užspaudęs Chatovos burną, o kiti du ją nešė. Moterį įstūmė į automobilį soferiui įsakė skubiai važiuoti į aerodromą. Moteris dar sukaupė visas jėgas ir tęsė žutbūtinę kovą su savo priešais. Blaškėsi rankomis ir kojomis grobikų glėbyje. Kartkarčiais nustumdavo ranką nuo burnos ir šaukdavosi pagalbos. Jos šauksmą išgirdę žmonės išbėgdavo ant balkonų manydami, kad kur nors įvyko plėšikų užpuolimas. Kai kas bėgo prie automobilio, kuris smarkiai lėkė ir turėjo DIPLOMATINĮ ženklą. Automobilis greit dingdavo iš žmonių akių, nes smarkiai važiuodamas keitė gatves. Moteris žinojo, kad gali būti kiekvieno momentu pavaišinta narkotiku ir nuvežta ten kur reikia. Ta baimė jai pridavė naujų jėgų. Dažnai šauksmai sklindę iš DIPLOMATINIO automobilio bauginio grobikus, nes galėjo išsaukti policijos alarmą.

Šuolis iš automobilio

Ant vieno staigaus gatvės užsisukimo soferiui sumažinus greitį Chatovai pasisekė atmušti vienas automobilio duris ir iškristi ant eksfalto. Krisdama smarkiai prisitrenkė ir susižeidė kai kurias kūno dalis. Už keliolikos metrų automobiliumi sustojus Chatova pamatė, kad iš jo lipo jos grobikai. Tada ji pasikėlė ir šaukdama bėgo link vieno namo, kur paprašė pagalbos. Raudonieji teroristai pamatę pabėgusią ją auka greit sėdo į automobilį ir nuvažiavo.

Po šio įvykio Chatovos nervai visai paėjo. Verkė iš džiaugsmo, kad jai pasisekė išsilaivinti iš teroristų. Dabar, Ar-

SOVIETAI NENORI VALDYTI

John F. Dulles ir J. Maliko pasitarimai

Prieš pora savaitę įvykusiuose privačiuose pasitarimuose tarp amerikiečių atstovo JT — John Foster Dulles ir rusų — Jokūbo Maliko, pastarasis išskėlė pagrindinę JAV ir Sovietų santykių problemą. Jis paviškė, jog rusai jau daugiau nenori valdyti pasaulio. Jų vienintelis tikslas dabar yra gyventi taikoje. Jis net pareiškė, jog Maskva yra suinteresuota pagyventi prekybą su JAV. Jam atsakydamas J. F. Dul-

les paskaitė Stalino knygos apie Lenina ištrauką, kurioje aiškiai pasakyta, jog rusai nori valdyti pasaulį. Malikas atsi-kirsdamas pastebėjo, jog rusai turėjo paimti kai kurias valstybes į savo globą gynybos sumetimais, nes amerikiečiai visur lenda, kur tik randa silpną vietą. Dulles pareiškė, jog amerikiečiai pradėjo veikti tik tuomet kai rusai jas jau buvo užėmę, — čia ir baigėsi jų ginčas.

BALF RINKLIAVOS NEW YORKE ATIDARYMAS

NEW YORK. — Spalių 26 d. apie 12 val. dieną New Yorque miesto mayoras Vincent R. Impellitteri savo kabinete New Yorque miesto rūmuose, oficialiai atidarė Bendrojo Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo didžiojo New Yorque rinkliava, kuri tęsis iki š. m. lapkričio 11 d.

Atidarant vą, BALF pirmininkas kan. Juozas B. Koncius lietuvių vardu pasveikino miesto mayorą ir nurodė, kad New Yorque lietuvių giliai įvertina jo pastangas ir darbą tvarkant šio didmiesčio reikalus. Padėkojęs BALF pirmininkui, miesto mayoras perskaitė proklamaciją, kurią visos dienos nuo spalio 27 d. iki lapkričio 11 d. vadinamos: "UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND DAYS" visame New Yorque.

Šia proga miesto mayoras įteikė BALF pirmininkui oficialę proklamaciją ir palinkėjo BALF rinkliavai geriausio pasisekimo. Atidarymas rinkliavą mayoras Impellitteri pasišaukė mažutę Elenutę Jurgaitę, pasipuošusią tautišku

kostiumu ir pirmas į jos rinkliavos dėžutę įdėjo savo auką BALFui. Tuo metu batarėji spaudos foto aparatų net kele-ta kartų užkordavo šį istorinį įvykį.

Iškilimėse, be BALF pirmininko kan. J. B. Končiaus dalyvavo Vajaus Komiteto Garbės Nuryai prelatas Ignas Kelmeis, prelatas Jonas Balkūnas, Generalinis Lietuvos Konsulas Juozas Budrys, Vajaus Komiteto pirmininkas Juozas Boley, vicepirm. Albertas S. Trečiukas, išdininkė dr. Aldona Šliupatė ir eilė kitų visuomenės veikėjų ir vajaus talkininkų.

Po oficialių iškilnių miesto mayoras maloniai pasikalbėjo su susirinkusiais lietuviams, ypač labai gerėsi lietuvių tautiškais kostiumais.

Iškilmes sekė ir jomis įdomavosi beveik visa New Yorque didžioji spauda.

Spalių 27 — 28 d. rinkliava New Yorque jau pasibaigė, bet vidaus rinkliava, po namus, krautuves, įstaigas dar tęsis iki lapkričio 11 d.

IŠ VISO PASAULIO

PASLAPTYS NEIŠDUODAMOS

Pagal Atlanto pakto susitarimą Amerika pačių svarbiausių ir naujausių ginklų paslaptis pasilaikys sau ir jų neišduos savo sąjungininkams. Europos armijoms bus išduodamos tik tų ginklų paslaptys, kurie yra menkesnės svarbos arba europiečiai panašių ginklų jau turi. Tik vieni britai žino slapčiausius JAV ginklus, bet amerikiečiai turi ir tokių ginklų, kurių nė Anglija nežino.

JAPONIJOS TAIKOS SUTARTIS

JAV ekspertai ilgą laiką tyliai dirbė New Yorque jau paruošę Japonijos taikos sutarties projektą ir jį išsiuntinėjo vienuolikai suinteresuotų valstybių. Projekte nenumatyta jokių su-

varžymų Japonijos pramonei ir apsiginklavimui. Ligšiol nė viena valstybė dar nedavė atsakymo, bet ligi gruodžio 1 d. tikimasi jų sulaukti. Tuomet bus nuspręsta kada šaukti Japonijos taikos konferenciją. Minėtina, jog amerikiečiai tuo klausimu nenumato niekam nusileisti.

KORĖJOS RINKIMŲ ATIDĖJIMAS

Gal metus ar daugiau, pažadėtieji Korėjai laisvi rinkimai turėsią susitrukdyti, kad sudarius P. Korėjai sąlygas sustiprinti savo įtaką šiaurėje. Nors prieškarinio raudonųjų režimas buvęs nepopuliarus, kad apie 4.000.000 š. korėjiečių perbėgo paralėlę į pietus, tačiau bijoma si, kad amerikiečių bombardavimas, ir prieš propagandą apie "baltąjį imperializmą" yra sukūrę išlaisvintojams žymią opoziciją. Tarp kita ko, nors Baltieji Rūmai pritaria JT sprendimui apibrėžti Syngham Rhee autoritetą tik P. Korėjai, tačiau jo vyriausybei bus suteikta pilna galimybė rungtis ateities rinkimuose.

NUOSTABŪS SIGNALAI IŠ VISATOS ERDVIŲ

Anglų mokslininkai suka galvas, ką reikią jų pagauti "radijo ženklai". Jie joku būdu negali nustatyti, iš kur tie garsai ateina. Jie primena tas radijo bangas, kurios ateina nuo žvaigždžių, bet dabar kasdien girdimi garsai ateina iš tos pasaulio erdvių dalies, kur nėra jokios didesnės žvaigždės.

Ketvirtą kartą nubaudė Dr. Kaškevičių

Komunistų laikraščių bendradarbis dr. J. Kaškevičius nubautas nuo 12 iki 15 m. kalėjimo už abortą, dėl kurio mirė 24 metų moteris. Jau anksčiau dr. Kaškevičius buvo nubautas net tris kartus vis už tą patį nusikaltimą, surištą su jo pacienčių mirtimi. Iš jo jau net buvo atimtas leidimas pra-

ktikuoti mediciną. Skelbdamas sprendimą Newarko teisėjas pažymėjo, kad to daktaro "rekordas" yra pats blogiausias, kokį jam tik kada teko matyti. Dr. J. Kaškevičius yra ne tik komunistinių laikraščių bendradarbis, bet ir jų organizacijų narys.

CLEVELANDO ŽINIOS

MOTERŲ KLUBO BANKETAS

Lietuvių Moterų Klubas savo metinį banketą ir šokius laikys šeštadienį, lapkričio 11 d., Carter viešbutyje. Pradžią 6:30 val. akaro. Į banketą kviečiame atsilankyti visus klubo draugus.

Rezervacijas galima padaryti pas šias rengimo komisijos narys: Aleną Evans, Idą Jakub, Marg. Muliolis Leiblinger, Oną G. Michelich ir Marg. Žiūris, pirm. Koresp. M.

SERGA STASĖ MUŠINSKIENĖ

Staiga susirgo Stasė Mušinskienė ir jau antras mėnuo gulė ligoninėj. Ji kenčia nuo širdies atakes. Ligoninėj ją lanko daug draugu. Nors ligonė pu truptų sveiksta, tačiau turi labai ramiai užsilaukyti. Ponai Mušinskai laiko gražią užėigą ir dosnūs labdariai. Prašome Vi-

NAMŲ APŠILDYMAS

DABAR yra patogiausias laikas apšildyti namų apšildymu Mes parduodame ir irengiame automatiškus moderniškus Gaso Furnasus, idedame automatiškus Barber Burnerius į angliais kurenamus furnes ir įvedame automatiškus gazu vandenio šildymui tankus.

TRI-VET APPLIANCE SERVICE Gas and Electrical Appliances Frank M. Orpse-Urbsaitis, Ved. 6921 Wade Park Avenue Tel. UT. 1-2750

Nakčia ir sekmdieniais PO. 9548

7123 Wade Park -- Cleveland 3, Ohio -- HE 1-8250
"FOR FINER FLOORS"
FRANK EICKOFF & CO.
Didelis pasirinkimas visokių linoleumų, kitokių grindims patiesalų, geriausių ir prastinių, o taip pat ir guminių; Du Pont įvairių rūšių dažų. Ateikite ir pasirinkite, arba skambinkite telefonu. Pageidaujantiems atsiųsime pavyzdžius. Nuosirdus patarnavimas.

P. J. KERŠIS
609 Society for Savings Bldg., Ofiso Tel. MAain 1773
Norėdami pigiai pirkti namus bent kurioje miesto dalyje ar pašalinuose miesteliuose kreipkitės pas mane, gausit už pigiausią kainą. Taipgi įvairios apdraudos (insurance) reikaluose gausit geriausį patarnavimą.
Sutaisius paskolas dėl pirmo mortgėjo. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama.
Kada gaisras sugadina ar apdegina tamstų namą ar fornicius, dėl pilno jų apkaunavimo kreipkitės telefonu ar asmeniškai.

DELLA E. JAKUBS
LITHUANIAN FUNERAL HOME
(Jakubauskienė—Laisniuota Laidotuvių Direktorė)
Visiems Lietuviams norintiems mūsų kambarius leidžiame naudoti dykai
Lietuviai kreipdamiesi reikale prie manęs apturėsite teisingą patarnavimą. Simpatiškas, mandagus, greitas ir geresnis už kitų patarnavimas. Vežimai ligoniu pervežimui ir iš ligonbučių. Kainos sąžiningiausios; žemiausia kaina už palaidojimą, sulg jūsų pasirinkimo. Telefonuokite:
ENDicott 1763
6621 Edna Avenue Cleveland, Ohio

NORWOOD DRUG
perėmė
TOEDMAN and FOLLIS
VAISTINĖ
Mes paruošiam ir veltui nusiunčiam į užsienį Jūsų užsakytus vaistus.
Superior at 65th corner
Norwood Road HE 1-1035

Čia yra vienas spėjimas, kuriuo tu gali pasikliauti: Tavo užmiestinis pasikalbėjimas bus dvigubai paskubintas, jei tu operatoriai pasakysi šaukiamojo numerį.

Dėl geresnio ir greitesnio patarnavimo laikyk šaukiamųjų telefonų sąrašą.

